శ్రీరస్తు.

శ్రీలక్ష్మీరంగనాథాయనమః.

శ్రీరంగశతకము.

అంత్య నేమ సీస పద్యములు.

౨చదువనేరకొను శ్రీమద్భగవద్భక్తాగ్రగణ్యుల
కంత్యాతోపయుక్తముగా శ్రీమదుహాయిదరా
బాదాసమీపంబీబీనగరంలో పూర్వంబా
——ను అంబరుపేటలో ప్రస్తుతంనివాసము
గానున్న అన్నగారి- వేంకటకృష్ణ
రాయ నామధేయ భగవద్భ
క్తునిచే భక్తిమార్గముగా
రచియింపబడి
పెద్దలచేదిద్దంబడి, చెన్నపట్టణం
పిడుగు-సుబ్బరాయప్య అండ్ సన్ గార్ల
హిందూరత్నాకర ముద్రాక్షరశాలయందు
గ్రంథకర్తవలననే
మొదటితూరి అచ్చుకూర్పించి
ప్రచురింపంబడియె.

౧౯౦౪

ప్రకటన.

యీదిగువనవ్రాయబడినశతకములు కేవలభక్తిరసముగా బహుమంచిగావున్నది. యెడుమవైపువ్రాయబడినగ్రంథములు ప్రస్తుతంరచియింపబడినవి. యిందులోస్వారస్యం చిత్తగించగా విశదంకాగలదుంచదువనిచ్చయించెము నాముఖ్యసఖులుమొదలయినవారికి తగుమాత్రంసల్పప్రతులు నావలన అచ్చుకూర్పింపబడినవి. అచ్చుకుపూర్వమే వీనియొకటియు యింతకుపూర్వం నాచేరచియింపబడి సర్వధారినామసంవత్సరములో అచ్చుకూర్పింపబడి కావలయువారికి వెలలేకుండా పంపగలనని ఆయాపుస్తకములపయిననే ప్రకటనవ్రాయబడి ఆప్రకారంప్రయంకాబడిన శతకములు అనగా యీదిగువన కుడివైపు అగుపరచిన వాటియొకటియు భక్తిరసము స్వారశ్యమును చూచిసార్వకాలమున్ను అచ్చుకూర్పించుకవి క్రయపరుస్తు లాభమును సంపాదించుకునెకొరకు కొందరువర్తకులు మొదలయినవారు సరాటరువారి ఆక్టుప్రకారం తనపేరపీ రిజిష్టర్ చేశి యివ్వవలెనని బహుగాకోరివుందురుకాని ఆప్రకారం వకరియందే స్వాతంత్ర్యంపెట్టడంలో యితరులకు అధికారంలేనందున కొంతకాలంపిమ్మట గ్రంథములకు నష్టంసంభవించుననే సందేహంవలన యెవరికిన్ని రిజిష్టర్ చేయబడెవుండదు యీగ్రంథమునుంచి ద్రవ్యలాలాభిలాషులైన వర్తకులేకాని ముద్రాక్షరశాలాధికారులేకాని కీర్తివిశేషములనుకోరె భగవద్భక్తులు మొదలయినవారలేకాని యీయావత్తుగ్రంథములున్ను తమతమయిష్టానుసారంపలయు నప్పుడల్లా అచ్చుకూర్పించుకొనుటకు నిండా స్వాతంత్ర్యంవుండగలదు నావలన ఆటంకం యెంతమాత్రంలేదు యేవిధమువలననేకాని గ్రంథప్రచురమునకు సహాయపరులైన సత్పురుషులనుగురించి నిండాప్రార్థించుచున్నాడను.

౧. శ్రీరంగశతకంసీసపద్యములు ౧. శ్రీహరిశతకం ఉత్పలమాలలు

అంతనేమములు అచ్చటచ్చట శ్లేషం చంపకములు.

ఛశబ్దములుకూడా కూర్చబడినది. ౧. హనుమంతశతకం కందపద్య

౧. రామకథాప్రతిపాదకద్వైర్య ములు రకారప్రాస.

పుటసంఖ్య.	పంక్తిసంఖ్య.	తప్పు.	ఒప్పు.
౩	౨౩	జండిగాత్	బండిగాత్
౩	౨౮	నావేషు	నాళీషు
౪	౧	ఙృష్టి షు	ఙక్షీషు
౪	౨	గోవకుల్	గోపకుల్
౪	౩	నక్ర వృతిషేషు	నక్ర పురుషీషు
౪	౩	నాం	నార
౪	౫	బహూః పట్లు	బహులుపట్లు
౪	౭	యంగమునగుట్లు	యంగములగుట్లు
౪	౧౧	జహుచవల్వ	బహులుపల్వ
౪	౧౨	రివులొల్వ	రిపులొల్వ
౪	౧౪	డెవడెన	డెవడైన
౪	౨౦	సోకుమూకలకొనిజొలియె	సోకుమూకలకునిజోలియే
౪	౨౨	నీదుఖాతి	నీదుఖాతి
౪	౨౨	నీకొకకన్నగా	కన్నుగా
౫	౨	విబుధులవనము	మనము
౫	౧౦	డెల్పు	డేల్పు
౫	౧౨	సలిముఖంబు	సరిముఖంబు
౫	౧౨	సూక్ష్మతనొప్ప	నొప్ప
౫	౧౯	తివిరిభూధరను వె త్తితివి	తిమిరిభూధరము నె త్తితివి
౫	౨౨	చెలసమూహములు	చెలి
౫	౨౩	లొవ్వ	లొప్ప
౫	౨౮	నిచెవిపోగు	నీచెవిపోగు
౬	౫	బాల్యవువక్షు	బాల్యపువక్షు
౬	౬	యుపాయములిపొక్షు	యుపాయము లెపొక్షు
౬	౭	దరఖు	దరక్షు
౬	౮	మిజాబునకు	మిజాజునకు
౬	౯	బాలుఫక్షు	చాలుఫక్షు
౬	౧౦	నీనుద్దు	నీనుద్దు
౬	౧౪	దరమటం	దరమకే
౬	౧౭	నిక్కృవువదంతి	నిక్కృపువధంతి
౬	౧౯	నినివాసంబు	నీనివాసంబు
౬	౨౩	నిప్పులకగాలు	నిప్పులకగాలు
౬	౨౭	వానికితగ్గిగ్గోటు	వానికినితగ్గిర్గోటు
౭	౩	కంతవక్తృ గిరజాన	ఖంతవక్తృ గిరజాన

పుటసంఖ్య.	పంక్తిసంఖ్య.	తప్పు.	ఒప్పు.
౬	౧౬	నియన్న	నీయన్న
౬	౨౩	చెని	చేని
౮	౨	పటుములవుదిచ్చి	పటుములపుడిచ్చి
౮	౪	నిసహూదరికి	నీసహూదరికి
౮	౭	నిగగమల్ దేవె	నిగమములు దేవ
౮	౬	గొల్లలకుదోచెనె	గొల్లలకుదోచనీ
౮	౮	సీతల్లె	సేతల్లె
౮	౧౪	నిగనిగఌ	నిగనిగల్
౮	౧౫	గందుజేమబారు	గంధుచేమలబారు
౮	౧౭	యుదమునంధు	యుద్ధమునందు
౮	౧౯	పశువత్స్య	పశువచ్చ్న
౮	౨౨	నినుబొందిరతుల్లె	రరుల్లె
౮	౨౩	మీదకబ్భనుల్	కబ్భముల్
౯	౩	కోడలునీకుపలుల	నీకుపల్కుల
౯	౭	పునకొసంగితివి	పునకొసంగితివి
౯	౭	పౌతి	ఘౌతి
౯	౧౧	కనకనీమరూపు	కననీమరూపు
౯	౧౨	యంజనీసుతునిపె	సుతునిపై
౯	౧౩	కలశజుడునీచె	డునిచె
౯	౧౭	హరిహయుదధిక	హరినాయుండధిక
౯	౨౫	కారనీబాంధనంబు	రారనీబాంధనంబు
౧౦	౧	పాపసంఘములదొల్ప	దొల్ప
౧౦	౪	తనువుపుష్టి	పుష్టి
౧౦	౫	భాపితివివష్టి	తష్టి
౧౦	౬	దయూసున్నష్టి	సుదృష్టి
౧౦	౯	ఘూర్రుదవంచు	ఘూర్ణుడవంచు
౧౦	౧౨	నాలగగొట్టు	డొలగగొట్టు
౧౦	౧౬	హెచ్చుకైర్తికెనపక్తి	హెచ్చుగలకీర్తికపక్తి
౧౦	౧౮	పథతుతేర్పరించి	పదతు
౧౦	౨౭	వీవున	వీప్పున
౧౧	౧౨	విడొజని	విడొజుని
౧౧	౧౩	దీనుతావివాకసుల	దీనుతోదివాకషుల
౧౧	౧౫	నీహాక్రమించి	నీవాక్రమించి
౧౧	౨౧	ధనరెని	ధనరితిని

పుటసంఖ్య.	పంక్తిసంఖ్య.	తప్పు.	ఒప్పు.
౧౧	౨౨	మొకన్	మొకర్
౧౨	౩	మగలిచ్చి	దుకలిచ్చి
౧౨	౪	వ్రుతికంపితిని	ప్రుతికంపితిని
౧౨	౧౧	కవులున్న	కపులున్న
౧౨	౧౯	తౌంశ్రీరాము	తౌరాశ్రీరాము
౧౨	౨౨	ధార్యమునబంచి	ధైర్యమునబంచి
౧౨	౨౪	స్తుమనెల్లలోద్రోడ	స్తులనెల్లడోద్రోడ
౧౩	౩	స్లుంచు	స్లేంచు
౧౩	౯	యిపుడునన్నేలు	యిప్రుడు
౧౩	౧౦	శతధన్వసంసి	సరసి
౧౩	౧౮	సకలమెమకని	మేమరని
౧౩	౨౪	బల్ మహాష్టి	బల్ మహాక్షీ
౧౪	౨౭	నజాన	నజ్ఞాన
౧౫	౧	రోగనులితౌపథవు	రోషధపు
౧౫	౨౪	చెరులేకెపుడు	చెరుపులేకెపుడు
౧౫	౨౬	దున్యాలిమూను	తమూను
౧౫	౨౬	సేలనేతలఖౌ	ఖౌ
౧౫	౨౮	ఆనలేంద్రసుత	ఆచలేంద్రసుత
౧౬	౪	సీదంత	పీదంటు
౧౬	౧౨	కదలినాకకట్టు	కదలిలోనాకకట్టు
౧౬	౨౮	ధనదనియడిగవే	ధనదునియడుగవే
౧౭	౧	నాకగుణీతి	క్షీతి
౧౭	౪	యూవయిహాల	యూవయిపాల
౧౭	౧౪	వులుగుసై	పులుగుసై
౧౭	౧౬	డాసిపొంచిగధింప	డాగిపొంచివధింప
౧౭	౧౯	చాలదానినుపిడ	చాలదానినుపీడ
౧౭	౨౧	బుగ్గలనుసీటు	గీటు
౧౭	౨౨	నధివుడు	నధిపుడు
౧౭	౨౫	గారముజెంచి	గారవముజెంచి
౧౮	౮	స్తోత్ర	స్తోత్ర
౧౮	౧౨	నాతిగాడౌనచ్చి	నాతిగానౌనచ్చి
౧౮	౨౧	ఘల్లుఘల్లు	ఘలుఘల్లు
౧౮	౨౪	నజానిఘని	నజామిక్షని
౧౯	౧౨	ప్రాఘనల్ నీరదశరీర	నీలనీరదశరీర

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగశతకము.

శ్రీరమాయుక్తరంగనాథస్వామినేనమః.

శ్రీమద్రమాదేవి చెలువారనీనారి గంగాభవానినీకుఁ గుమారి। తలఁపనజుండునందనుఁడునీకు పురారిసతతంబు తెగనివిశ్వాసకారి। శక్రుండునీదుర్వ్యాసతుకుసుబేదారి యహికులవైరిభేషగుసవారి। పరమపదంబులోపలనీదు కథ హేరి పాతకిజనులకేర్పడనిదారి। యూరనీదుప్రభావమింతనుచునేరి। కైనఁబొగడనశక్యమౌనటమురారి। భళిరభవభంగ భక్తహృత్పద్మభృంగ। విమలకరుణాంతరంగకావేటిరంగ ॥ ౧ ॥ అబ్బబ్బనిన్నెన్న నానెనాకు తరంబునమరులకైనసత్యద్భుతంబు। బ్రహ్మాండములకునిఁ పట్టునీయుదరంబు చెలిగర్భమున నుంటచిత్రితంబు। గోపలలామనీకును బెట్టెబువ్వంబునమరులకిడితివీవమృతంబు। క్షీరభాండములుజేసితివిదొంగతనంబురమణులతోఁడజారతఘనంబు। సలిపితివినీచరిత్రంబు సంతతంబు। చదువుజనములకబ్బుమోక్షమునిజంబు ॥ భళిర ॥ ౨ ॥ నీకీర్తిప్రకటింపనేర్చెగావాల్మీకి నిన్నువర్ణనసేతునేనటూకి। దశరథుఁడతికృతార్థతనొందెనినుసాకి దలచునీమహిమవింతగపినాకి। నిగనిగలెగయునీనెలతముకుఁబులాకి చెలఁగదీనులకుజేసితివినేకి। నీకింకరుండువార్నిధిదాటెవడిఁగూఁకి పాపాహితతికినీభజనకేకి। పొగడబడుటలునీమనంబునకుషోకి। విరవినినుగొల్చువాడెలసద్వివేకి ॥ భళిర ॥ ౩ ॥ కబ్బముజెప్పులక్షణముజాడలెరుంగ సంస్కృతాంధ్రములులేశముతెరుంగ। నను రకాండములశ్లోకములపాఠమెరుంగ ఘనపురాణములమార్గముతెరుంగ। గ్రామ్యదేశ్యాదిసంగతులభేదమెరుంగ జాతీయవచనసంచయమెరుంగ। గురులఘువర్ణముల్గూర్చుచందమెరుంగ విశ్రమస్థలసంధివిధులెరుంగ। చిరుతబలుకులుజననిమెచ్చినవిధంగ। దయదలంపుమునాకవిత్వమువినంగ ॥ భళిర ॥ ౪॥ కమలాకరమునపంకమున్నగౌరతేమి కమలారినలు

పుచ్చేకడమదేమి। ములులున్నచాంపేయములకు వంచనలేమికురుచైనచెరు
కుతకుట్రవలదేమి । రవిసారథికిశరీరమునకంబైతేమి వక్రియానదికపావ
నమదేమి । పొంగగప్పినంతనిప్పునశగ్గృకొందవేమి కసవాపుదిననీచకరమదే
మి । కవనమునకెట్టులోకవంకగలిగితేమి । స్వచ్ఛమగుభక్తిరచనలోతు
చ్ఛమేమి ॥ భళిర ॥ ౫ ॥ హరిహరినీదుపేరన్నమాత్రమునందు బ్రహ్మ
హత్యాదిపాపములుడిందు । ప్రాపించునారసంపదలాఘనులమొందు తు
దలేనియధికకీర్తులును జెందు। సకలలోకములవశ్యములు చేకురుమందు ప్రే
తాధిపతిచాలభీతినొందు । ననుపమసుఖదమైయిలరునీపురమందు । పొస
గనేవేళకావురమునుందు । రనుచునిగమాగమములనేనరసిపొందు । వే
ల్పుగుమిలోనదలపనీవేపసందు ॥ భళిర ॥ ౬ ॥ అంబుధినుదయించెనార
నీయిల్లాలు సకలలోకములకైశ్వర్యదాలు । ప్రాణులకెల్లనన్నవఫలంబు
లవ్రాలు మొదలేర్పరించునీమొదటిచూలు । పూతననీకునేర్పుననిచ్చెచను
బాలు దానికిచ్చితివిసద్గతిసుఖాలు । పిడికెడటుకులుదెచ్చిపెట్టెనీకుకుచే
లు జరలేకదినుచునెయ్యమునచాలు ।చాలుననబెకుట్టసంపలొసంగుశేలు।
నరయమాచోటిదీనులకానవాలు ॥ భళిర ॥ ౭ ॥ పట్టితివాచేతచుట్టుకై
దువజోడు పరుపుగాదనరెసర్పములరేడు । నీకుసమానుడౌనిర్జరుండికలే
డు నీతనూభవుడుబల్నీటుకాడు। దుష్టులదునుమతోడ్డైగొందువటథాడు
యెంతంతబలుడునీకెదురులేడు । పనులెంతమైయేర్పడదునీకొకకీడు పర
మభక్తుండునీపాలివాడు । నహహానాకభయంబియ్యేనేడు । తల
పనాకైతెనీదుపాదముతోడు ॥ భళిర ॥ ౮ ॥ నీపదోద్భవిగదానిఖిల
నిర్మలవారి నీకుమూర్తిమారిందినీరజారి । నీనామమెపుడుధ్యానించునద్రిజ
మారినిన్నెన్నమహిమలన్నియనుభారి । గోపకామినులునిక్కగోలరేమ
రుబారి రాధనిక్కమెచ్చెగారతులచేరి । యలనాడుగిరిమెత్తితటసము
ద్రముదూరి యుగ్రజుడయ్యెనీకలబలారి । శరణులొనరింతునఖిలరాక్షస
విదారి । వేగననుగావకదలిరావేమురారి ॥ భళిర॥ ౯ ॥ ఆలినొల్లనివా
నికమ్మగానీబిడ్డ హరుడునీప్రియభక్తులందుదొడ్డ । యదితినందనుడవైన
పుడైతివటగడ్డ పయిగప్పితివిగదాపసుపుగుడ్డ । గోలోకముననీకుగొప్ప
గాతగునడ్డ కోపగింపవురాధకోపబడ్డ । పన్నుగానినుదల్పకున్నదొల్గ

చెడ్డగలరెనికౌరులుసంగరముకడ్డ । మఘుపయోనిధినన్నుద్రోయకురదో
డ్డ । ప్రభుడవనినమ్మికడకుపాలబడ్డ ॥ భళిర ॥ ౧౦ ॥ తరుణినొల్లనివా
నితంద్రినీచెలికాడు తలిరులునీదుపాదములకీడు । ధాతయేవేళనీతలుపె
రింగెడువాడు నీభటుడెవరిసన్నిధికిబోడు । నీకింకరులనెంతకేకింకరుడు
రాడు వరుసనీమరిదిదేవలకూడు । కదిలేనియన్నచేకరిపురంబలనాడు
కౌరవుల్గనిరినీకతనకీడు । ఘనుడుజలసంధవైరినీకనుగులోడు । నాలగా
వులగుములునీకమరెబోడు ॥ భళిర ॥ ౧౧ ॥ సత్యభామామానస్సరసిజమా
ర్తాండ పరమకారుణ్యసంపత్ప్రకాండ । పూర్వసుధాశనాంబుజమత్తే
వేదండ నిన్నువర్ణనసేతునేనొకండ । రక్షింపుమయ్యనేరములందు బడ
కుండనిర్జరావళికెల్లనీవెదండ । నీకునెచ్చెలియయుందునిలయుంబుతెలికొండ
వనితగావెలసెనీఖిలనబండ । కలిసెనటనీయనుజ్ఞలోకవులతాండ । దా
గెనటమున్నునీదుకైతవముకెండ ॥ భళిర ॥ ౧౨ ॥ జంటూరుమేనులసా
మినీవలకన్న నీస్నేహతుసకొప్పనిలిచెమిన్న । పరగయింటింటిలోపల
దింటివటజున్ను లీలకైమెకఱవేసేలమన్ను । బండిరకఱసునకేర్పడియెనీ
వడితన్ను నిఖిలదేవతలందునీరెచన్ను । పాంపవేయులపక్షపాతివైతివి
మున్ను యిడరెఘూపతుఋనీకెల్లపన్ను । నామనంబుననమ్మియున్నాడని
న్ను । నరమరలుమానికాపాడుమయ్యనన్ను ॥ భళిర ॥ ౧౩ ॥ వసుదే
వుడనగపెంపెసగుసద్ఘునునింట తగబుట్టితివిసీరధరునిదంట। పూతనప్రా
ణముల్బోజేసితివిపంట కలిగెనీప్రియునకింగలముకంట । నజుడునీ గొని
యాడైనటముభాల్నాల్గింట భక్తులకుండువెప్పటికిజంట । యలకైతవ
వుజింకనంటవేవెనువెంట నీదయారసముకింకేదిదంట । చెలగినీనందనుడు
బట్టెచెరువుతుంట । ధవుడుగొనునీసవారిసంతతముమింట॥ భళిర॥ ౧౪॥
జండిగాల్విధముగానుండునీచక్రంబుఖండించెజలచరాగ్రణిశిరంబు। పూ
రింతువారయెప్పుడు పాంచజన్యంబునీరథినడిమిలోనీపురంబు । శశిధర
మకుటుతోసలిపితౌసమరంబు వడినిన్నువేడెశైవజ్వరంబు । బాపితివార
యాబాణాసురుమదంబు యాచించితటచాకినంబరంబు । నిన్నుగొనియా
డువాణికన్నిటనయంబు । కరుణనాకీయవయ్యనికఱవువరంబు ॥ భళిర॥
౧౫ ॥ వడిగనీచేరుక్మిబడియెగానాపీషుచెడియెనీవబలగాశివునిపొంషు।

గనిమెదుర్వాసుడకటారగనిబన్నిషు నలశమంత్రముజేసితటతలాషు । గో
పికల్ నినుగూడగోపకుల్ ఖామోషు వనజాతభవుడునీవద్దవేషు। యఘము
లగూర్చిసేయుకురనక్ వురిపిషు । చెలగిజేజేలకిచ్చితివిమాషు । నాంనీకే
ర్తిగొనియాడనాదిశేషు । డైననిలువనశక్తుడౌనటశబాషు॥ భళిర ॥ ౧౬॥
నన్నురక్షింపకున్ననునీకు బహుపట్లుయోగులమనమునీకునికిపట్లు । అల
నయశోదరోలనుగట్టెనినుకట్లు చిరుతవైవిరుగగూల్చితివిచెట్లు । గొల్ల
భామలగూడికొండితివిచప్పట్లు కంటివివారియంగమునగుట్లు। యింతకొం
పెడిపొంతనింతరోమనమెట్లు తాళుదుమనరెవింతగనుబొట్లు । గురుతు
లుంచితివధరములకొరికికాట్లు । పతులెరుంగుచుననుమానబడగలట్లు॥
భళిర॥ ౧౭ ॥ నీమేనగప్పితౌనెమ్మిబంగరుశాల్వనీయుగ్రజుడుగట్టెనీలివల్వ।
నీతనూభవుడువిఖ్యాతిగాబహువల్వ నీనాభినడుమజన్మించెనల్వ । యల
పాండవులచాతికంబరాల్ రివ్వ లొల్వనాత్రికుయ్యిడుచునిన్నుపుడుబిల్వ ।
దయజేసితౌనవస్త్రములులేకటాకు విల్వడగులనిపగవివింతగనుమొల్వ। మ
నుజుడెవడేవనిన్నునెమ్మదినిదల్వ । పరువుబారకవశమెయాపదలునిల్వ ॥
భళిర॥ ౧౮ ॥ అలనాడుకరినేలుటదియుపూకొకసాక్షిరాక్షసపుత్రుసం
రక్షసాక్షి । యలవిభీషణునిపట్టాభిషేకముసాక్షి దిననాథసుతునిబ్రోచిన
దిసాక్షి । యుత్తరనుదరస్థునుద్ధరించుటసాక్షి । సుదతికిపటములిచ్చుట
ముసాక్షి। తప్పుజేసినకాకదనుజునేలుటసాక్షి యవిదగాశిలనుజేయుటమె
సాక్షి। యితరదీనులబ్రోచుటెంతెంతొసాక్షి యీనిజంబెల్లననుబ్రోచితే
నెసాక్షి॥ భళిర॥ ౧౯ ॥ సోకుమూకలకొనిజాలి మేబల్ భీతినీపడంతియొసంగు
నెరివిభూతి। నీయురంబుననుండిబాయదు మేల్మైతినెరినాబలంకరణంబునీదు
భాతి। నీకొకకన్నగానిలిచెజగజ్జ్యోతినతికొండలిచ్చెనీసఖుడుప్రీతి। నినుబొం
దువానికెన్నికకులేదొకజాతివనజాప్తకులమునీవలనఖ్యాతి । సోదరుడునీ
కుదశకంఠసుతవిఘాతి। యరసిననుగావకున్ననీకగునెనీతి॥ భళిర॥ ౨౦॥ నిను
దల్పనాకంసునికిబుట్టెమదినులుకు నిజముగావిలసిల్లెనీదుపలుకు । నీకుసం
తసబెట్టెనీరజాలయకులుకు రవిగేరునీశరీరమునథలుకు । కరవలియోడు
నీఘనసవారిరవాలుకు వాలినిదునిమెనీవాడిములుకు । పరగనీపేరెన్నపా
పమన్ పిసమొలుకు సహలించునాకల్మషములసిలుకు । నీదయారసమెపుడు

నామీదజాలిరా । కుదురుజేసితితగనిన్నెకోరితిరా ॥ భళిర ॥ ౨౧॥ విజ
యముగానెతేతవిరులచేనీకుర్ర విబుధులచేనమునీవిడిదికర్ర । తలద్రుంచి
తివియామృతముబానవృషుజుర్ర నిజభక్తునకుసదానీదెభర్ర । దాసుజేమి
డినసంతనెనింపునీబార్ర కళగదానీదువత్తుమునమర్ర । ఘనమాగానీమస్త
కమునభాసిలుతుర్ర నీవినాకోరెకలన్నియామొహర్ర । వదలజేసితివట
తృణావర్తుఘర్ర । తిప్రగతిబాదునెపుడునీతేరిగర్ర ॥ భళిర ॥ ౨౨॥ పాం
డముల్ బాపితెబకుసకుత్తుకజొచ్చి యిచ్చరామెదలనీకెపుడులచ్చి । యిం
పుగానినుగారవింపురాధికవచ్చి పొసగనీశిగజుట్టెపూలుదెచ్చి । యలివు
విలాసినిసోయగముగానినుమెచ్చి మరులంతకంతకెమ్మడిగహెచ్చి । రతి
దెల్పుమనదెవిరానకొంగిటకృచ్చి మోహానమూరారుముద్దులిచ్చి । యు
తివకోరికతగదీర్చితౌపమచ్చి। కలరసనుగావుమాపదలణగబుచ్చి॥ భళిర॥
౨౩॥ నీలమాణిక్యసన్నిభకాంతిదేహంబుసారంగధరునితోసలిముఖంబు।
కరితుండములసాటిగాకరయుగళంబు తమ్ములబోలుపాదద్వయంబు। క
లువలతోనీడుగాగలనేత్రంబు లతివిశాలముగచెన్నగుయురంబు । కలదు
లేదనగసూక్ష్మతనొప్పమధ్యంబు మమబాణునకుమీరుసుందరంబు । దన
రునినుజూచిగోపకాంతలుమనంబు । లాగజాలకనినుబొందిరనుదినంబు॥
భళిర ॥ ౨౪ ॥ అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండాధిపతివౌటదనరెనీకీర్తివేదము
లుసాట । గనజేసితౌరలోకములుతల్లికి నోటనవిహారణాగ్రములయందా
డితాట। నారదుడెపుడుగానముసేయు నీపాటతపిరిభూధరముపైత్రిత్రి
విగోట। ప్రళయకాలమునందుపవళించితపినీట సరసిజగర్భుపక్ష్యాక్షలలా
ట । ప్రముఖులకునైనదరమెనీపలుకుదాట। సద్గతికిజేరనీపేరెసడఖుభాట॥
భళిర ॥ ౨౫ ॥ చెలసమూహములుయూచిరిగదా నినుబోలచెలగిగార
వముజేసితివిచాల । జలజాతకులశాంతుశములొప్పనీకాలదొడరునీకు
ప్రియంబుతులశిమాల । యలఫల్గుణుండునీకనుకూలముగుచేల మేలునీమొ
దటియిల్లాలునీల । చేదిభూధవునిద్రుంచితివిగానవలీల కళనిన్నుబొందె
రాతిసవిశాల । మదినినినుసమ్మితిని పెకుకమాటలేల । కరుణననుగావు
శ్రీరమాకాంతలోల ॥ భళిర ॥ ౨౬॥ కోటిమన్మధులకెకుకవగదానీబా
గుకూడలేవళ్లుబనీకురులలాగు । నాణిముత్యములచెన్నలరునిచెవిపోగుద

నరె నీవలన వేదములుసోగు । కాళియుశిరముపైకలిగించితివిడాగు ఘన
తనీశరముమొక్కలముకాంగు । నీచిత్తమునదలంచినదెల్ల కొనసాగుశు
కుడు నీదళమెల్లచూచెవేగు । నీకుగెలువకపాలిదిందిమూకలేగు । దొడరి
నీకింకరుడుశిరుల్దుల్లదూగు ॥ భళిర ॥ ౨౭ ॥ నెరితమాపాపకల్ నీవి
బాల్యపువఖ్తు నిలిపితావుకపుత్రునికినీవఖ్తు । తన్నినభృగునిపైదనరెనీప
రదాఖ్తులరయుగానీయుపాయములిపోఖ్తు । తెకలికాడవైమొక్కతార
దరఖ్తు నీకుపేరమరెగానేకుబఖ్తు । నాతులమానధనాలునీకుపురోఖ్తు
కనరాదునీవింబూబుచకుసఖ్తు । దితిజవరులదిగడనజేసితివిసోఖ్తు । మేలు
దొరకొననీదయేచాలుషఖ్తు ॥ భళిర ॥ ౨౮ ॥ నందగోపకునకానంద
మానీసుద్దులలరియశోదనిన్నాడెముద్దు । గోపబాలురగూడిగుడచినావ
ట చద్దులరసినాదుగుణంబులన్నిదిద్దు । మరవిందభవునిమాయలుజేసితివి
రద్దునీకునామెడలపరాకువద్దు । వివరించినీకీర్తివినినసద్గతిగద్దు । విననిదు
ర్మనుజుడేవెర్రిమొద్దు । ప్రతెనదీనులనేలబూనితివిఖుద్దు । నితరులకునెన్న
దరమటయుట్టిజిద్దు ॥ భళిర ॥ ౨౯ ॥ నిగనిగల్ ప్రాపించునీముఖంబునకాం
తినీరజంబులనుండునీపడంతి । సాజెపినెన్నెవుడుయశోదమిక్కిలిభ్రాంతిప
రవారిఘనతనీపయిడుబంతి । యులసినిజగొనియాడెనారనాడొకదంతి
కాపాడితనుటనిక్కపువదంతె । తంద్రితోబుట్టెనుత్తమయోగ్యశాల్కుం
తినీమంచిగుణముతెన్నియునిగింతి । పరగనీపేరెనకలసంపదలదొంతె । సుక
విమదినినివాసంబునకుభవంతి ॥ భళిర ॥ ౩౦ ॥ అలసుధామునియింమటనివేడి
తివిపూాలు తగవానికిచ్చితత్తరివరాలు । కుబ్జగంధమొసంగికోరెగారతిమే
లు ననవుగాదనరెపట్టణపుస్త్రీలు । కంసునిశరముభంగముజేసెనీకేలునీకు
బాల్యసఖుండునాకుచేలు । డబలమేనత్తనిన్నాడెగాసరసాలుపూనిమెక్కి
తివినిప్పులకణాలు । తలపనీసేతలన్నివింతలగుణాలు । భక్తులవివిన్నజెందిరా
బల్ఖుషాలు ॥ భళిర ॥ ౩౧ ॥ కలవలరిపుడునీకళగదాకడపూట ఘనుడునీకలి
రువిలాకడుబేట । చెడుపనుల్మరలస్పృజించుటల్నీకాటచూచెనారమ్ముకం
డబుడుభగోట । చూడరుయమునిదాసులుభద్రుకపచోటదాసులకెల్లనీద
యమేకోట । నినుదల్చుకున్నవానికితగ్గిర్ఖోటనిండువైభవమునీవుండుచోట ।
యశము త్రిజగంబులందునీయదిమెతేట । సూటెననుగావకున్ననింకేటి

మాట ॥ భళిర ॥ ౩౨ ॥ మెలుగులవారగన్నమెలనాగనీచాన మెప్పు
డునిక్ గొనియాడు పేనుమాన । బహుకీర్తులకు నెంచబడియెనీదుఘరాన
గూల్చితౌదంతవక్త్రుశిరణాన । సాళ్వుడుమడసెనీసమరాంగణములోన
నఘుని దేహముజీరితటబిరాన । నధికసత్వరిమెళాలమరునీనును మేననను
జేర్చుభక్తసంఘములలోన । ననలునకునిచ్చితివిసహస్రాత్ముకాన । యొ
నరునీతృప్తిహుతవహాహుతిముఖాన ॥ భళిర॥ ౩౩ ॥ కంసభూపతికి పా
ఖలగదాసిప్రౌఢికల్మషవనికినీకథకురాడి । గరితలుబలికిరాగదరినీపయి
చాడినిజముగాచెలికాడునీకుక్రీడి। వదిలెనీవుజనింపవసు దేవునకు జేడి నిఖి
లంబులయమైననీవెరూఢి । దారికెభీష్మకునికూతురునీకుతగుజోడి నెలత
లైరిపరాకునిన్నుగూడి । దారకుడుదోలెనీదుసవారిగాడి । యయూగదట
ధాత్రినీదుబేహుకుముకాడి ॥ భళిర ॥ ౩౪ ॥ పరగవ్రేపల్లెలోపలనీకు
విహరింపు పశులగాపరులునీపనులకింపు । పరభామినులకునీపైనభ్రాంతి
జనింపుననుమానపడకనీకదివహింపు। నరుడవీవనుచుమానవులకునూహిం
పుమనుజుల నెల్లనీమాయముంపు। నీనందనునిశరంబానందముగుకంపు నెనెం
చలేనయ్యానీదుసొంపు । చెలగినీభటుడేమిజేసినదొరింపు । కుటిలచిత్తుల
పనులునీకునసహింపు ॥ భళిర ॥ ౩౫ ॥ పదినూరుకనులున్నప్రభుడుగా
నియున్న భక్షింపనీకుసంబరము వెన్న।నీపదంబునబుట్టు నెలత యేయులమిన్న
మునులపాలిటిదైవమువుగదన్న। నీకటిదేశమెన్నికసేయబలుసన్ననీదయా
మహిమలన్నియనువిన్న । నలసుదర్శనుడుపాముమై నేలబడియున్నదన
రనీవెగసిపాదమునదన్న । తననిజత్వమునొందెచుర్దశుల కెన్న। సులభు
డవునీవెగడగావసుప్రసన్న ॥ భళిర ॥ ౩౬ ॥ వల్లవీసతులకువ్విళ్లూరునీ
మోవివాసవాంగననీకువదినెవావి । యురుప్రభల్దనరారుసుంగరాల్నీ
చెవియొరులకులేదునీకొనరుఠీవి । పూజించె భరతుడెప్పుడుపాదుకలునీ
వివడిబూనితివిదైత్యవరునిద్రేపి । యురయనీసుతుడుసాయకముగాగానె
మావిఘుమఘుమలెసగునీకురులతావి ! చెలగినామదినెపుడునీచింతనావి।
వేకమొనగూర్పునిదియొవేవేలయూవి ॥ భళిర ॥ ౩౭ ॥ చానలుయమున
లోస్నానముల్సలుపంగదరిజేరివారివస్త్రములుదొంగ । తనముజేశీశివి
పెత్తనమెల్లచెడిపొంగముదతలునీటిలోనొరకెడంగ । యిటవచ్చిమీచీర

తెత్తుకొండునిజంగమీకిత్తునను చునమ్మించియుంగ । నలజేరిమానభంగము
లుగాఁ బ్రమొకరఁగపరిహాసబెట్టిసంభ్రమజెలంగ । పటములపుదిచ్చితెర
నీపనివినంగ । నతివిచిత్రములమరుస్వీకృతరథాంగ ॥ భళిర॥ ౩౮॥ తగ
బూనెనీమరిందగునిశాచరుడిరిధవుడు గానిసపొలాదరికిక్రి । యనిజేసిత
విదశాననుశిరంబులుమొర్రి పొందెనూర్పణఖనీపొంత్తతొర్రి । నీకాటప
ట్టుభాండీరకంబనుమర్రిసిగగముల్ దేవెవార్నిధిసజొర్రి । నీకుకీమదలంచె
పాకారికడువెర్రి పెరిగితౌనెయిపాలు పెరుగుజుర్రి । గొల్లలకదోచెనె
సీతతెల్లతిర్రి । సతిగదానికుకోసలేశ్వరునికుర్రి॥ భళిర ॥ ౩౯॥ సిద్ధసద్దం
పునెన్నికకెకుఁ నీచెకుఁ నిటలాంబకునిబ్రోచెసమరకుఁ । చాంపేయసు
మముతోసరిబోలునీమకుఁ యికనీవెగాకనేనెరుగచకుఁ । లపభోధినం
టినాయాసముల్ దిగద్రొకుఁ మరువకనాడునెమ్మదికిదకుఁ । పరికింపనె
పుడునీబాహువులమునికుఁ పలుమరునీకురూపములు పెకుఁ । దొడరినీ
యగ్రజుడునేలెతోలుతదికుఁ । తగులదెన్నడునీయాయుధమునొకుఁ॥
భళిర ॥ ౪౦ ॥ బొడ్డుమల్లెలచాలుబోలునీపలుతీరునిగనిగకదనరారునీదు
తౌరు । గండుజీమబారుగతినొప్పునూగారు । కరకంతుడెరుగునీకారు
బారు । దొసరియుదమునందుదోలితౌనరుతేరునసనీసొతెల్లనీకైరిజేసు ।
చాణూరమల్లులసమయించెనీపోరు సకలదికుఁలనీయశంబెపీరు । మెరి
గిగొనియాడజాలరెంత్తెంతవారు । సేయకికలెకఁ నేనుజేసినఖుసూరు॥
భళిర ॥ ౪౧ ॥ పశువత్సగోపరూపములు దాల్చవెతొల్లి గనెతొంటి
సుతులనీకతనతల్లి । మహికశీతలమనీమరదియాజాబిల్లి మురసీతౌరాధ
చన్నొనలుగిల్లి । నినుబొందిరతుతెల్లనీచేతనిలడొల్లి యితరులఘునతనీమె
దటడుల్లి । కడుభక్తినీపిదకబ్బముల్ నేనల్లి సతతంబువినుతింతుసంతసిల్లి।
తప్పకెప్పుడుమదిలోనతారసిల్లి । పోసగనను గావునీదయారసముజల్లి॥ భ
ళిర॥ ౪౨ ॥ అక్రూరునకుజూపితటగదానీరూపునటువలెనాకు నెయ్యము
నజూపు । హరినీవెగానిరంతరమునాకగుప్రాపునతిశీఘ్రముగనాభయా
లుబాపు । నీకుదిండైనవానికిదెమ్మెరమెమేపు తెరుగుటనీమరిందికనిమాపు।
గణుతింపజయుడునికఁ మునీనగరికాపునిలకంతునదల్చెనీదుతూపు। నిన్నెగ
ననాయశోదంమ్మచన్ను చేపుసామగానమునీకునిష్టముగదోపు॥ భళిర॥ ౪౩॥

విధ్రుమచ్ఛాయతోవెలయునీనునుమోవి వినసీరవంబుకోవెలలతీవి । వివ
రించిచూడనీవిడిదితెల్లనిదీవి శ్రీకారములుబోలుచెవ్వులునీవి । మానులకె
ల్లనీమంత్రమేసంజీవి మహినీభటుండునేమరనిజీవి । కోడలునీకుపలులనే
ర్పుగలదేవి నినుగొల్తునను గావనేలఖావి । మామవగునీకుకడలిదామా
మవావి మెచటగనుగొన్నలేరునీకెవరుహావి ॥ భళిర ॥ ౪౪ ॥ క్షితికశ్య
పునకొసంగితివిగాఖ్యైరాతి చేపుట్టువులకునీచేతపాతి । చేపట్టునెవుదునీ
పాపతొయ్యాలిపోతి గణుతింపనీకుకింకరుడుకోతి । మడిశెగానినువాక్కి
మధురభూపతిహోతి యాదినీకులమునకాయయాతిదనరె నీచలికానితనువు
పైపీఘూతి తగువింతనీదుజల్తారుధోతి । నిరతమతినిద్రచేగుండెనీయరా
తి।కవులుబొగడుచురెవ్వుదునీకథలుప్రీతి ॥ భళిర ॥ ౪౫ ॥ కనకకశ్యపుని
వత్తుముజీరెనీగోరు । కనకనీదురూపుమేఘములగేరు । కళలుధగ్ధగలునీఘ
నకిరీటముసారు శరధినింకించెనీశరముబారు । యంజనీసుతునిపైయరయ
నీదయిమీరు । నమరేంద్రుడంపెనీకతనితేరు । కలశజుడునీచెనీగళమునం
దొకహారు నెరినీవునగినవెన్నెలగుతీరు । కుటిలచిత్తులునీకుమ్రొక్కరాట
కురారు। శమనభటులకునీభటుల్జడియబోరు ॥ భళిర ॥ ౪౬ ॥ అచ
లమైబహుపూజలంద్దితౌమునుమంద హరిహాయుదధికశౌర్యమునగుంద।
నాక్షీరసతులభాగ్యములేమొనినుబొంద। మేలునీకువెలందిమిత్రవింద।గరు
డవాహనత్రివిక్రమసచ్చిదానంద నారాయణాదిసన్నామబృంద । శుక
శౌనకాదిసంస్తుతజగధృతతుంద హరనుతవిమలపాదారవింద । వేగద
యజేశినన్ముబ్రోవవేముకుంద, జలధిసుతచిత్తజలజభాస్వన్మిళింద॥భళిర॥
౪౭ ॥ మురళికిదెలసునీమోవిలోమధురంబు రాధకన్నవమునీరతిసుఖం
బు । లక్ష్మికిగురుతునీవక్షోవిశాలంబుకరికవగహానసీకనికరంబు । నలవిభీ
షణునకునెళవునీసత్యంబు రావణుడెరగునీరణజయంబు । భృగుమునిగని
యెనీదగుసత్వనుగుణంబు తోయధికేరుకనీతోమరంబు। పాండవులుగాం
చికారనీబాంధవంబు । వినతతనయుడెరింగ్గానీవేగిరంబు॥ భళిర ॥౪౮॥
కమలామనోబ్జభాస్కరభక్తజనకల్ప నగరాజధీరపన్నగసుతల్ప । తర
మెనిన్నెంన్నవేదములకైననసల్ప తగిలితివాలమందలమరల్ప । దనరునీవే
ణునాదమునందుచెవినిల్ప మదనుడంగనలనుముకులుకొల్ప । దీనతనొంది

ప్రార్థించఁ జేరఁదిసల్ప ఘనుఁడవు పాపసంఘములఁదోల్ప నళినలోచన నిను
నమ్మి వాఁడస్వల్ప । దైవముల నెన్నటికి నిచిత్తమునఁదల్ప ॥ భళిర ॥ ౮౯ ॥
నీతనూజుఁడౌన చేసె నిఖిలలోకము సృష్టి నెలవంక సరిబోలు నీదు నొష్టి। నీప్ర
భావము లెన్న నేరఁడా పరమేష్ఠి తల్లికిఁ దెల శేసె నీతనువు పుష్టి। తొలుతొత్తమ
ధుకైటభులఁ బాపితివి వష్టి గనునె మేల్ నినుఁ బ్రీతి గననికష్టి। వాశిగా నినుఁగొ
ల్చువాఁడె గొప్పతపస్వి గురి శెనీపయి చాలకును సువృష్టి। యరసి నిను జూ
డు మెపుడు దయాసువృష్టి। యలపి నాకికి నీకు నెయ్యము సమిష్టి॥ భళిర ॥
౯౦ ॥ చలువలకే నివంశమునందు నీపుట్టు హాలమూయుధముగ నీయున్న బ
ట్టు। ధూర్తుఁడ దవను చునందు నీపత్ని నిను గట్టు పరులకు నీప్రతాపములు గొ
ట్టు। ధీరత్వమున నీకు దీటె బంగరు గట్టు। వడి దేవె జేజేలవనపు చెట్టు భక్తుల
రక్షించు పనులు నీపడికట్టు నన్నేలకున్న నీకన్నిరట్టు। దొడరి నాకాపదల
నెల్ల నోలగట్టు। నిన్ను గనకున్న విద్యలన్నియు నునట్టు ॥ భళిర ॥ ౯౧ ॥
విదురుఁడు దగ బిల్చి విందు బెట్టెను నీకు నీపలుకు కురువీరునికి పరాకు। వైరి పేద
వలెనుండు నీదు నెచ్చెలి పోకు నీప్రమోలనరులు చెందిరి చికాకు। నీవెకట గల
గు రానికి పాము లెఖురాకు। నీయున్న వీట మానినదిభూతాకు గణుతింపనీక
టాక్షమే వేలుపుల మూకు। హరిహరీ నన్ను సేయకు హలాకు। కలిగితివి నీ
వెదకుట నికటముగ నాకు। హెచ్చుకీర్తికి నపకీర్తి దొచ్చుకోకు ॥ భళిర॥
౯౨ ॥ జలజాతభవుడెల్ల జగములు గలిగించి యేర్పాటు పధతు లేర్పరించి।
పగలెల్ల పెకుట సంబరముగా విహరించి రాత్రియాగమమున నిద్రను వహిం
చి। మరచిన వేళ సోమకుడు హెచ్చులు బొంచి తొలి పలుకు గుమి నెల్ల దొంగి
లించి। జలనిధిడాగ మత్స్యముగ రూపు ధరించి। నీరధి నడుమ వానిని వధిం
చి యజునకవి గ్రమ్మరఁగ నిచ్చి యాదరించి బరగితివి కీర్తి ఘనప్రతాపముల
మించి ॥ భళిర॥ ౯౩ ॥ అసురులు సురలు నాపసులోన కలహించి యమృ
తంబు సాధింతమని దలంచి। మందరాచలము సమ్మతిగ నంబుధి నుంచి కాకో
దరుని త్రాడుగా బిగించి। కడు ద్రచ్చ నదియు సాగరములోఁ బడ గాంచి బల
మైనకమఠరూపము ధరించి। పొసగ నా గిరిని వీపున లెస్స సవరించి దనరు
నా సుధ దేవతల కబంచి ముదితవయి రాక్షసుల మోహమున సుముంచి। తా
రసిను గానియాడ లేడల పిరించి ॥ భళిర ॥ ౯౪ ॥ ఖబుఁడా రొక్కుము ప్లోక

కంటకుండనమించికడకుభూమినిచాపగా గ్రహించి తనప్రౌఢి నారసాత
లిశేర్పతిలకించి తగునొకయుక్తిచిత్తముననెంచి । కిటివిగావాడుడాగిన
చోటికరుదెంచి । ఘనమోహారమునవాఘునునిద్రుంచి । పుడమినెప్పటి
విధంబునమీదికమరించి కడుమోహమునభార్యగావరించి । సురసమూ
హములలనసంస్తుతులుగాంచి కీర్తికెక్కెననీకుమ్రొక్కెదనుతెంచి॥ భళిర॥
౫౫ ॥ దితిసుతుడతిసమున్నతతపంబొనరించిపాలుపొందనజువరంబులుగ్ర
హించి, మునుపునీవనుజుజంపుట వైరములుబెంచి కోరినీభటునకెగ్గులు
దలంచి । హరినిందుజూపురమ్మనిచాలబెదిరించి కంభమునఁజూపనకటదజ
నించి । నరహరివనగదానవునిబట్టివధించికడుకృపామతిబాలుగారవిం
చి । సకలలోకములకుమేలుసంతరించి । చెలగునినుదల్తునెపుడునీచెలు
వమెంచి॥ భళిర ॥ ౫౬ ॥ బలియుఁడైబలిమహోత్కటముగానెదిరించి సు
రలతోనాబిడౌజనిజయించి । త్రిదివంబునకుతానధీశుఁడైనకృశించి కడు
దీనుతాదివౌకసులగాంచి । దయజేశియదితినందనునిగానుదయించివటు
డవైదనుజరాడ్వరునుతించి । యవనిమూడడుగులిమ్మనిభిక్షగొనిమించి
యఖిలలోకములునీహాక్రమించి । మరలహరిహయుకిచ్చిక్షేమమొనరించి
వెలయునినుదల్తునెపుడు నీవిభవమెంచి॥ భళిరభవభంగ॥ ౫౭॥ హైహ
యప్రముఖరాజాథముల్గరివించిసకలదుర్వృత్తిశేసంచరించి । మునిధ
రామరబృందములకుకీడొనరించిధరకువేగైననత్తరిజనించి। పరశురాము
డనంగబహుళశక్తివహించిఘనకుఠారమువాలుగాధరించి, కామధేను
వుమూలకముగవైరముబెంచిక్షత్రేంద్రులనశేషముగద్రుంచి । తలలు
త్రిదివంబునకునుతంతెలొనరించిదనరివినిర్జరాళిసంస్తవముగాంచి॥ భళిర॥
౫౮ ॥ తొలుతపౌలస్త్యకమలజాదులమొరవివరించియవనిమానుషరూపమ
వధరించి । యలకౌశికునియాగహంతులనువిదళించియంగనగారాతినల
వరించి । జనకునింటననంగశత్రుచాపముద్రుంచికలికిసీతనుభార్యగావరిం
చి। భార్గవరాముదోర్బలమునెల్లహరించితండ్రికిమిగులసంతసముబెంచి।
వేడ్కపురిజేరియశముచేవిస్తరించి । యలరితివిసాజెబెకుస్సౌఖ్యములు
గాంచి ॥ భళిర ॥ ౫౯ ॥ జనకునిసిజమునిశ్చయముగానొనరించిజననికైక
కుసంతసములుబెంచి । భసితముల్వల్కలాంబరములుధరియించిముదిత

తోడనరణ్యములు జేరించి । మునిసమూహములకు మోదముల్ గలిపించిచి త్రికూటాద్రిగాంచియువసించి। నినుజూడవచ్చుతమ్మునిచాలమన్నించిపాదుగలిచ్చిసంబరమునించి । మహినిపాలింపదగినధర్మ లువచించి। పౌరసగ పురికంపితివిగ బాహుజ్జగించి ॥ భళిర ॥ ౨౦ ॥ అటజనిజనిపంచవటియందునివసించికుటిలశూర్పణఖముకుc-దరిగించి । ఖరదూషణాదిరాక్షసులస్పృకc-డగించికైతవముగుకురంగమునుద్రుంచి । యువనిజగనకమానవునిగావిహరించి యువశుడైబడుజటాయువును గాంచి । యతడుభూసుతముచ్చటంతజెప్పగ్రహించికరుణచేవానిసద్గతికిబంచి। శబరిసత్కారములకెంతో సంతసించి । బరగునినుదల్లునీప్రతాపములునెంచి ॥ భళిర ॥ ౨౧ ॥ కపులున్నఋష్యమూకముదికుc-జనుదెంచిఘనుడైనవాయునందనునిగాంచి । తరుచుగామిత్రనందనునిచెల్మివహించినీముచ్చటంతవానికెరిగించి । చనువుగానతనముచ్చటలెల్లవివరించియగచరాధిపునిబాయకవధించి । కీశరాణ్మహామసుగ్రీవునకమరించినాతినివెదకవానరులబంచిపవనసుతుచేతక్షేమమేర్పడగ్రహించి ! సంతసించితివటవానిసత్కరించి ॥ భళిర ॥ ౨౨ ॥ హరిదశ్వసుతునిస్నేహమునకానందించిహరిబలంబులతోడననుగమించి । శరణుజొచ్చినవిభీషణుభీతివదలించితెగువగాకడలిబంధించిపించి । కడువేగదాటిలంకకుజేరియానిమించిదశకంఠుకంఠబృందములుద్రుంచి । సకలదైత్యులనశేషమ్ముగావిదళించిసురలుప్రార్థింపభూసుతగ్రహించి , మరలపురిజేరిరాజ్యసంభ్రమవహించి । ధీరశ్రీరాముడనగవిఖ్యాతిగాంచి ॥ భళిర ॥ ౨౩ ॥ కంసాదిదుష్టరాక్షసులుబల్ప్రబలించిజగతికిభరముగాసంచరించి । బాధింపధరణినీపదపద్మములుగాంచియార్తికుయ్యిడగధైర్యమునబంచి । మనుజుగావసుదేవునకువకుజన్మించి శ్రీకృష్ణుడనగకీర్తినివహించి । వైదర్భిమొదలైనవనితలవరియించిదుష్టనెల్లతోడ్తోడద్రుంచి । ధరణికగుఘోరభారమంతయుహరించి । బరగునినుదల్లునీప్రతాపములనెంచి ॥ భళిర ॥ ౨౪ ॥ కలికాదిదుష్టచేష్టలుబలిష్ఠులుమించిధర్మార్గులకునుబాధలొనరించి । యెదురులేకున్ననీవిలనుపుట్టువహించి । ఘనబుద్ధుడనగవిఖ్యాతిగాంచి । పొలుపొందకైతవంబులవారినిదళించిధరకుగాబడునుపద్రవమడంచి । జాతిధర్మములులెస్సగ

సాగనియమించిసతిసుభద్రకుసంతసములునించి । తగజగన్నాథుపేర భూర్ధలివసించి । తెరసీదంటలెవరులేరనజెరించి ॥ భళిర ॥ ౨౫ ॥ కలి తుదిమ్లంఛవర్గము రాజులనిపించిదయలేకక్రూరచింతలజెరించి । విధిచోదితములైనవిధులెల్లవదిలించి । మత్తులైయధికదుర్మతులబెంచి । భువికివేగైనగొబ్బుననునీవుదయించికరమునవాడిఖడ్గముధరించి । తడయకదుష్టులందరిని మేపడగించిభూభారమంతనేర్పునహరించి । తగినసన్మానవులకుమోదమొనరించి । కలికివనమించితధికవిఖ్యాతిగాంచి॥ భళిర ॥ ౨౬ ॥ యెందాకనాకునీయందునుమైద్వారిమదినిన్నుదలుచుటేమరకజారి। సకలలోకములరక్షణనీఖబర్దారియిపుడునన్నేలుటిందికెవరిబారి । దేవతానగరిలోతెలిసెగానీచోరివరుసనీకన్నవెవ్వరుహుష్యారి । శతధన్వునరసిచేసితివిగిరఫ్తారియక్రూరుడమ్యోనీకయిఫరారి । పర్వతములైపమోయునీబలుసవారి । తుదకుననుగావనిన్నసేతుమజుబూరి॥ భళిర ॥ ౨౭ ॥ కర్తవెన్నగనీవెగాజగాల్గలిపింపకడువేడ్క-సకలలోకములుబెంప । భువనముల్నాశనమ్ములుగాగనొనరింపత్రిగుణాత్ముడనిప్రసిద్ధినివహింప। ముగురుమూర్తులకంటెమొదటివాడనుపింప ముగురుమూర్తులరూపములుధరింప । ముగురుమూర్తులనామములపెంపుదీపింపనద్వితీయమహాత్మ్యమావరింప । యెరిగియితరులకిట్టట్టులేర్పరింప।నలవిగాకసమస్థమందధివసింప॥ భళిర ॥ ౨౮ ॥ గండుకొండలలేవకుండజేసినవాడు సకలమెమరనిభక్షణమువాడు । పక్షపాతములేనిబహుప్రభుత్వమువాడుత్ర్యుధకుమర్త్యుల మెకట-జూచువాడు ॥ జలధులకొడయుడైచెలువుమీరినవాడుకనకానివిహరింపుగలుగువాడు । నసమానమైనద్రవ్యముబుగల్గినవాడు భర్మాద్రివిలుగచేబట్టువాడు । కోరినీయాజ్ఞవలనదికుల-లకుఠేడు। లెల్లతామయినినుగొల్తురెల్లనాడు ॥ భళిర ॥ ౨౯ ॥ పంకజోద్భవుడునీపాలకారామోజుబరగునీహుకుముకెప్పటికితేజు । తొలిపలుక-లకునీసుతుండెబల్మహాప్తిజు యెషతెగదెవుడునీయెదటమోజు । దుర్మార్గులకుజూడదొరకదునీఖోజువరుసనీపనికిదేవతలెఫౌజు । కడువేగనినుబొందెఖట్వాంగమహారాజు నిర్మలమగుగదానీమిజాజు । యెపుడునినుగొల్తునుగావుమిదియేఫీజు।మి

కిరాలికలేదునీపైతనకిరాసాజు ॥ భళిర ॥ ౨౦ ॥ నెలబాలుతలనుబూనె
నుగదానీదోస్తునీపీటవిజయుండునెరినిషస్తు । రవిసుధాకరులునీరాజ్యంబు
నకుగస్తుశమనుడంతటివిచక్షణగృహస్తు । నమరులకెల్లనీయాజ్ఞజబర్దస్తు
ప్రీతిగానీతలంపేదురస్తు । నయముగామన్నించునాదొకదరఖాస్తునదబు
గాసేతునేనరజుదాస్తు । నీరనీపదసేవనాకిదిమెమస్తు । తాపసావననీకు
సదానమోస్తు ॥ భళిర ॥ ౨౧ ॥ శక్తినిగనుమునీశ్వరుడునీకులఖాజిచా
లనీమదికియుత్సాహామాజి । హరువిల్లుదునుమనీవైతివౌబల్ తేజిగలిగనీ
వలనకైకకునురాజి । నీచేతమడసెమారీచుడక్ కార్సాజి గూలెరావణు
డనేగొప్పపాజి । నినుగాకపరవారినేసెయనాజీజి । కమలాసనునకీవె
గాగురూజి । ప్రేమనెవడైనగానినీనామరాజి। దలపనగువానిపాపమం
తయునుమాజి ॥ భళిర ॥ ౨౨ ॥ జగతిలోనికలేమసముడునాకగుపేద
నరసుడవీవెనాసములసాద । తొలిదీనులనుబ్రోచుదొరవునీవెకాదవిను
పింపనామొరల్వినగలేద । రమ్మురమ్మనిబిల్వరక్షింతుననరాదఘనతనీమది
కిరిక్తుసితోవాద। కరినముల్దగునెసాగరకన్యకాంహ్లాదతడవేలనింకసత్య
ప్రమోద । వేగనాకభయంబీయవేప్రసాద । భావమలరారసలిలసంభ
వసుపాద ॥ భళిర ॥ ౨౩ ॥ నినుగూర్చితపముబూనెనుగదాకాళిందినిజ
ముగానయ్యోతానీవెలంది । నీచేతవదలెనారాచకన్నెలబందిటలాత్మున
కుమెప్పునీమరింది । నినుజూచిభ్రమజెందెనేలసంతసమందికిటిరూపమగు
టనీకేపసంది । యఖిలలోకముజాకలరయునీదుశిబందినేరలేరెవరైననీక
డింది । ముక్తికాంతకునెళవునీమూలగొంది । యభినుతించెదనిన్నునేనా
సగెంది ॥ భళిర ॥ ౨౪ ॥ చెడుగుపౌండ్రకుడుదూషించెనీహలాహబు
ననికిరమ్మనిజెప్పితటజవాబు । నాయనయ్యోడలలడాయిబల్ఖాబ్ఖూంబు ।
వానికితోడుకాశీనవాబు । యెంతెంతవడికైనహెచ్చునీదుహిబాబు।సూ
రులకెల్లనీదేరవాబు । నీచేతమడసిబొందిరివారలుసవాబునరులకునైనతే
రటఖరాబు । నలవెభక్తులపుణ్యమింతనిహిసాబు । పాపరుజలకునీపేరె
బల్తనీబు ॥ భళిర॥ ౨౫ ॥ అరిభూధరంబులకనువైనవజ్రంబుపాపాం
బునిదులకుబాడబంబు । నాపదంబుజములకధికమత్తేభంబునజ్ఞానగజముల
కంకుసంబు । కుటిలమేఘములకుఘోరసమీరంబుకర్మాటవులకగ్నికణాస

మంబు। జన్మరోగములకౌషధపుకషాయంబునఖిలేప్సితములకునాలయం
బు। భక్తజనులకుమోక్షసంపత్ప్రదంబు। నీదయాదృష్టిమహిమంబునిశ్చ
యంబు ॥ భళిర ॥ ౨౬ ॥ ధ్యానధారణసమాద్యష్టాంగయోగంబునియ
మంబుగామనోనిగ్రహంబు। ధరణిలోసకలతీర్థములసుస్నానంబుదీక్షతో
భువనప్రదక్షిణంబు। వరుసగానిత్యసద్వ్రతసమాచరణంబుబాయక వేద
పారాయణంబు। జాంబూనదాదిసంచయమహాదానంబులసమానమై
నసత్యాధికంబు। లెన్నిజూచిననింక నేమే ఫలంబు। లతిశయంబైననీభక్తి
కనుపమంబు ॥ భళిర ॥ ౨౭ ॥ విజయుడుగనియెనీవిశ్వరూపముమున్నె
మెలగనీకొకటయ్యెమిన్నునన్ను। శూరులెంతటివారుచూడలేర్నీవెన్నె
సూరులుప్రస్తుతించుదురునిన్ను। సూతుడేవేళహెచ్చుగజెప్పనీచెన్నునీ
రజాతముబోలునీముకన్ను। చెలగినీవేమిజేసినసేయుమాపన్నన్యాల
పాలద్రోయకురసన్ను। ఘనతనాపాపతతినెల్లకాలదన్ను। మేటియ
గునీదుకరుణకెంగేటిజున్ను ॥ భళిర ॥ ౨౮ ॥ ఆచార్యునకునిచ్చితేటగ
దాసుతభిక్షనరిదినీకేదిలేదరివిపక్ష। నారదమునిజూచెనారనీదుపరీక్షనిగ
మసంభరితపండితవిచక్ష। తావకనామచింతనమెనామదిదీక్షకలదునా
కైతెమోక్షమునపేక్ష। నీచిత్తమేమొవర్ణింపజాలకటాక్షవీక్షణామృత
ధారవెలయుతక్ష। ణమునననుగావుశశినిభాననసువక్ష। సకలమునిజన
సంరక్షసరసిజాక్ష ॥ భళిర ॥ ౨౯ ॥ ప్రథమాశ్రమమునేమపరుడుగానీ
దూతపడతియాశాంతతోపడచునాత। నీకుతోడయిబుట్టెకాకోదరులనే
తనిఖిలసద్గుణురాలునీకుమాత। నిమివంశతిలకుండునీకుకన్యాదాతనీయో
గమాయయేనెలతసీత। నీదయగలుగుచోరాదయావేఘూతకేతినన్ని
చోట్లజేసితిహాత। కోరిప్రూజింపబడితివాగుహునిచేత। భూతభావన
కలుషజీమూతవాత ॥ భళిర ॥ ౩౦ ॥ చెలులతోయమునలోసలిపితా
రహిమానుచెలులునీకొరకొనర్చిరటనోము। చెరులెకెప్రడునీసేతలన్ని
ముదామచెల్లెనీవలనకౌశికనిబాము। ఘనతనీచూపులోకములకుమెహె
తెమామునీతోడగలిగెదున్యాతిమాము। నీవుబుట్టుకులంబునేలనేతెఖా
మునిజనుగాజెలియదునీమొకాము। నెనరుమరువకునేనైతెనీగులాము।
లకుగులామునుగులామునులాఖులామ ॥ భళిర ॥ ౩౧ ॥ అనలేంద్రసుతభ

ర్తనడుగునీయఖుబార్లువినసొంపుదగులునీవేఖబర్లు । విశదమానజునకే వే
ళనీదర్బార్లుహరిహయాదులుమ్రోలనరజుదార్లు । సనకాదిమునులునీస
న్నిధిసర్దార్లుదిక్పాలవరులునీదెసవజీర్లు । పుణ్యశీలసుశీలపుణ్యులౌరతలా
ర్లురాథమాధరలునీరాణిగార్లు । నరయనికలేరునీదండలగుహజూర్లు।
మేలనా మెడదలపెట్టకేయుజర్లు ॥ భళిర ॥ ౮౨॥ నీయగ్రజునియొడల్
నిలువెల్లకడుతెల్పుకలిగెనీతనువుమిక్కిలిగనల్పు । నినుబాణముగనుబూ
నియెగబాహరుగెల్పు । శుకుడునీకథలురాజునకుదెల్పు । దనరునీమదికి
సంతతముదీనులతల్పు । వినవేశ్ముతగజేంద్రుడునీదిపిల్పు । గురుతుమారీచు
నకునునీశరముడొల్పునిఖిలంబులనుమించెనీవెడల్పు । నిజముగాబలితగన
మ్మైనిన్నేచాల్పు । పరగనామీదనీదయల్పాదుకొల్పు ॥ భళిర ॥ ౮౩ ॥
నీతనూభవుడెక్కనెరితెల్పుగలపిట్టనినుమోసెవసుదేవునెలతపొట్ట । కలి
గించితివిగదాకడలినొకకట్టఘనుడవుసోకుమూకలనుగొట్ట । చెయిసాచి
తివిబలిసేయుదానముబట్టకావ్యనకమరెనీకతనలొట్ట । ఘనతనీప్రియున
కంగననిచ్చె । చలిగుట్టమదినున్నదలపోతుమరలబుట్ట । నటువరంబులుద
యసేయుమయ్యాపెట్ట । తనముతెరుగనువలదుబాధలనుబెట్ట ॥ భళిర ॥
౮౪ ॥ తొండవాక్నృపతినీయండచేగనెమేలుతోచదెవ్వరికినీతోసవాలు।
తోయజాతాక్షనీమాయనేమనజాలుదిటవునీచేతనంతటిదికీలు । నీవినా
పరులునన్నావబల్ముష్కిలుమూకాంతకెరుకనీమదిఖుషాలు । నినుజేర్ప
భక్తియేనేరుపైనవకీలువినుతింతునెపుడునేవిన్నసేలు । ఋతరులనువేడ
నినుగాకనిదెఖుబూలు । మేటికిడవింకనభయమనేటిఖాలు॥ భళిర॥౮౫॥
కటుపేదపారుకౌంగిటగ్రుచ్చెనీదారక్రీడితెరడగద్రొక్కితివపార । క్షితి
సురాంగనలొనర్చిరినీకుక్షుధదీరపృధివీశ్వరులకుచాపితివికార । భోమలు
నీమరిదిపైబడెమిక్కిలిగతారభవుశిరమెక్కెనీపాదధార । గాంగేయు
నెదటభీకరముజూపవెపొరగనురాజులెల్లవెనక్కలకుదూర । చెలగితెరుమ
ణిరేఖదాల్చితివిమోర । మేలునాకొనగూర్పులక్ష్మివిహార ॥ భళిర॥౮౬॥
గుండ్రటాయుధమునీకునుధరించుటమెప్పుకోటిభాస్కరులకెక్కువగనొ
ప్పు । కోరినీవిహితుడేన్గుదితోలుపయిగప్పునీటుగాగనిపించునీదుకొప్పు।
తగజూడబడదునీతనయుదేహముచొప్పు ధనదసియుడగవేతగనియప్పు ।

తలపనాకగతిదండిచేనగుముప్పులికనీవెరుంగనిదేమితప్పు । గలదునా
వంకలన్నినికరముగవిప్పు । మేలనీమదిసందేహమేమొచెప్పు॥భళిర॥౧౭॥
దర్వీకరాద్రిబల్తపమొనర్చినతివేలతాపసవరదసంతతసుచేల । ధాత
నీత్పుధదీచెంతానెయావయిహీలతలపెట్టితివిచిత్రముగలీల। వకుళమా
లికతల్లివలెబ్రోచెనినుచాలవసుధానుడనురాజవరుడుసాల । కాంతనీకమ
రెనాకాశభూధవుబాలకలికాలమునభక్తగణమునేల । నవనిశ్రీవెంకటే
శ్వరాహ్వయాతశేల । చెలగునినుదల్తుశ్రీరమాచిత్తలోల। భళిర॥౧౮॥
తొలుతొల్తనజునిసంస్తుతులకానందించిస్వస్వరూపమునసాక్షాత్కరించి
యతనిచేబహుకాలమందుపూజగ్రహించి యిక్ష్వాకుతపమునకిచ్చగించి।
తగుమోదమలరభూతలమునకేతెంచితత్పరంపరనయోధ్యనువసించి।య
దురేంద్రునకుదత్తమయినట్లుమురిపించిశశిసరోవరప్రదేశమునుగాంచి ।
ఘనతకావేరివిరజగాగాగణించి। యవనివైకుంఠమననిల్చితటదలంచి॥ భ
ళిర ॥౧౯॥ బలివీటనీకుసంబరమటేనివసింపపాలేటనయమటేపవ్వళిం
ప । యింపటేవులుగుపైనెకెరధవుడాయింప ఘనమటేఫణిశయ్యాగ్ర
హింప । గుణమటేమదిభిక్షుకునిచెల్మినివహింపకీర్త్యటేశబరియెంగిలిభు
జింప । బాగటేకపిప్రేమోలడానిపొంచిగధింప ముదమటేబహురూపము
లుధరింప । పెనుసుఖంబటెకడుకురూపినిరమింప । దొడ్డతనమటెపరుల
మాల్దొంగలింప॥ భళిర ॥ ౨౦ ॥ శమదయాసత్యశౌచములునీకలవా
టుసమయింకొనరులనీశరముపోటు । చాలదానినుపిడసల్పచిల్వదికాటు
సంతోషకరమానీసతులనీటు । రమణియొకర్తదూరముసుండికనుమీటుక
సిదీరనొకతెబుగ్గలనునీటు । నధిపుడుదకెరనాకనియొకరసతిసాటుముది
తలందరికిదేమురిశిపాటు । లేమగుమిలోనలేదునేలేనిచోటు । యెరుక
బడనైతివారనీకెవరుదీటు ॥ భళిర ॥ ౨౧ ॥ భీష్మకసుతకుసంప్రీతిగావి
హారించియలజాంబవతికినెయ్యమువహించి। సత్యభామమనంబుసంతసం
బొనరించిరవితనూభవకుగారముబెంచి । మిత్రవిందకుచాలమిత్రతగ
లుపించికోసలాత్మజయందుకూర్మినించి । భద్రకేవేళసంబరముగల్గజ
రించిమద్రనందననుసమ్మతినిగాంచి। మరియుపదియారువేలభామలవరించి।
చెలగునినుదల్తునెపుడునీచెలువమెంచి ॥ భళిర ॥ ౨౨ ॥ నేనేరహను

మంతునిగపనుల్ నెరవేర్ప నరుఁజుపగిది సైన్యములుగూర్ప । ప్లంప్లాదున
టులసద్భక్తినీపయిఁ జేర్ప విదురునిరీతిత్తు ద్వైధలుదిర్ప । వ్యాసునివలెమహా
త్మ్యములన్యులకునేర్ప నారదుకరణి గానములోనర్ప । అలజటాయువుగ
నీకయిఁ విరోధి నెదిర్ప నసురేంద్రుభాతి నెయ్యములోనర్ప । విజయువిధము
సబాంధవ్యవిధిదలిర్ప । వేరుదలపకుదికుటనీ వెకడ తేర్ప ॥ భళిర ॥ ౯౩॥
నీకుమ్రొకుటలోనర్తునీరజదళనేత్ర నన్నురక్షింపుసంతతపవిత్ర । జాగేల
నింకనిర్జరశత్రుకులజైత్రనీవెదికుటగదయ్యానీలగాత్ర । పాపముల్ బాపు
తాపసమానసస్థాత్రదయజూడుపాపలతాలవిత్ర । యమలోకమునకు
ద్రోయకురమానుకళత్రవదలనిన్నెన్న పావనచరిత్ర । రాజమహారాజ
యజమహారాజపౌత్ర । దీనజనమిత్రదశరథాధిపసుపుత్ర ॥ భళిర ॥ ౯౪॥
జనకభూపతికిప్రపౌళనార్హ్యములేవిసీత వేడుకసేవజేసెనేవి । గండరా
తినినాతిగాదొనచిఁన వేవికౌశికువెను వెంటకదలెనేవి । పశిడిప్రికయివ
నిఁపయువుచారిన వేవియహిఫణాగ్రములయందాడెనేవి । గోపాంగనల
చంటికుంకుమంటిన వేవిధర్మజుతొలిపూజదనరెనేవి । యట్టిభవదంఘ్రుల
కుమ్రొకుటదారయేవి । పత్పరంపరలైనబోబడవెనావి ॥ భళిర ॥ ౯౫ ॥
చంద్రశేకర్తులబీజరూపమందిన దేదిరుద్రాంగనకుమనోరూఢమేది । కోసలా
త్మజముద్దుగొనుచుబిల్చిన దేదియనభూమిసుతకుసిగ్గమైనేది । వల్మీక
భవునిపావనముకాస్పదమేదియనిలపుత్రునిజపంబైన దేది । మునులెల్లబ
హుతపంబులుధరించిన దేదితారకవిఖ్యాతిదనరెనేది । యిట్టినీనామము
దలంతునింకనేది । మైనవోలగకనిలుచునేయఘమునాది ॥ భళిర ॥ ౯౬॥
ఘల్లుఘల్లుమనికాళ్లగజ్జెలందెలుమ్రోయకడువేగరావెనాకడకుడాయ । న
ఘములనెల్లసయ్యనదూరముగద్రోయ ప్రభుడవీవనుచుశాస్త్రములుగూ
యి । తగనమ్మియుంటిచిత్తమునందు సదుపాయమికనీతలంపు నేనెవుడు
బాయ । నతిదోషుడగుచునంత్యమునందునారాయణనుచజామిధునిపావ
నముసేయ । బడిననీనామమహిమమెప్పటికిన్యాయ । మనగననుగావు
వనజలోచనసుకాయ ॥ భళిర ॥ ౯౭॥ ఘనకీర్తిదగుననన్నగారిసద్వంశమం
డవసుధామరేంద్రపావనకులుండ । వినుతింపనగుయజుర్వేదసత్పాత్రుం
డగురుభరద్వాజసద్గోత్రజుండ । నతిపుణ్యుడగురామయాఖ్యుసత్పుత్రుం

జపతిభక్తకొండమాంబాసుతుండ । గణుతింపనవని వెంకటకృష్ణదాసుం
డచిరభక్తినీపాదసేవకుండ । తగుదయామతినామీదదప్పకుండ । వరసి
రక్షింపుపరబాధలంటకుండ ॥ భళిర ॥ ౯౮ ॥ కలిమిలలామవక్షమునని
పొనరింపపంటవొలంతిసంబరమునింప । మోదముల్దనరనీళాదేవిగను
పింపసనకసనందనుల్సన్నుతింప । నిత్యముక్తులునుసన్నిహితులైసేవింప
నారదమౌనిగానమొనరింప । వనజాసనుడులోకవార్తలువివరింపశరణ
నిత్రిదశులాశలవహింప । ననుపమానమహానందమతిశయింప । దనరునీ
చింతననుజేర్పుతగవసింప ॥ భళిర ॥ ౯౯ ॥ మంగళంబులుశ్రీరమాధరా
ధిపధీరజయములుకలుషసంచయవిదూర । శుభములుదివ్యకౌంస్తుభయు
తాంచితహారవిజ్ఞాపనములివేవేదసార । పొలుపొందవందనంబులుదీన
మందారకరములుమోదసాగరగభీర । ప్రణతులుఅచలసంభవమనో
సంచారప్రాధ్వనల్నీరదశరీర । నతులొనర్తుసురాధారననుకృపార । స
మునకడతేర్పుమసమానసపరివార । భళిరభవభంగభక్తహృత్పద్మభృం
గ । విమలకరుణాంతరంగకావేటిరంగ ॥ ౧౦౦ ॥

సమాప్తం.

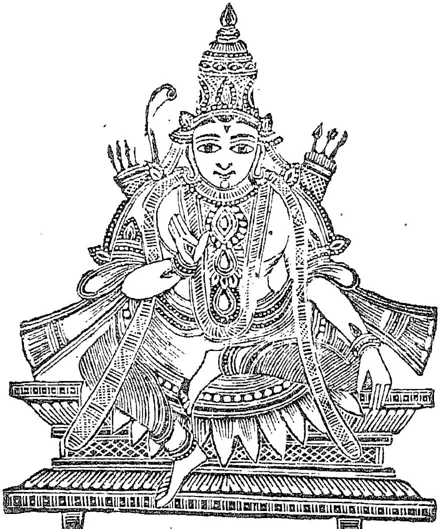

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీరామకథా ప్రతిపాదక ధైర్యశతకం.

ఇదిచదువనిచ్ఛయించెడు భగవద్భక్తుల కత్యంతోప
యుక్తముగా రామాయణకథానుసారముగా
హయిదరాబాదసమీపం బీబీనగరంపూర్వ
మున్ను ప్రస్తుతం బాగుఅంబరుపేట
లోనున్న నివాసముగానున్న
అన్నగారి వేంకటకృష్ణ రాయ
నామధేయుండగు
భగవద్భక్తునిచే భక్తిమార్గముగా
రచియింపంబడి
తచ్ఛమీప రామపల్లె నివాసుండగు
గొంగులూరి గుండోబాఖ్యకవిచే
బరిష్కరింపంబడి

చెన్నపట్టణం
పిడుగు - సుబ్బరామయ్య అండు సన్ గార్ల
హిందూరత్నాకరముద్రాక్షరశాలయందు
గ్రంథకర్తవలననే మొదటితూరి
అచ్చుకూర్పించి ప్రచురింపంబడియె.
1904

శ్రీరస్తు.

శ్రీహనుమత్ సీతాలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్న సమేత

శ్రీరామచంద్రాయ నమః.

శ్రీరామకథాప్రతిపాదక ధైర్యశతకము.

శ్రీకమలామనోల్లసిత సీలదయాపరపాహిపాహిలో । కైకశర ణ్యదానవకులాంతక యోయభయప్రదాతను । శ్లోకహ చేయటంచదితిజుల్ గుమిగా మొరశేయ సన్నుతుల్ । గైకొను రామమూర్తి మన కాంక్షలొసంగు విచారమేటికిక్ ॥ ౧ ॥ మనవి గ్రహింపవే కరుణమానక లోకములోన రావణుం । డనునొక దొడ్డదానవు డహర్నిశముల్ మము బాధపెట్టుమే । మని మొనగెల్వజాలమనియారటబొందుసురాళిసాదరిం । చినఘున రామమూర్తి మనచింతలు బాపు విచారమేటికిక్ ॥ ౨ ॥ ఏనవనిక్ జనించెద దినేశకులంబున వీరలంతమీ । రానిజ తేజముల్ కపులు మేదినిపై జనియింపశేయుడ । వ్వానర శేనతో గదశివానివధించెదనంచునమ్మికల్ । బూనుపు రామమూర్తి మన ఘోషణశేయు విచారమేటికిక్ ॥ ౩ ॥ రవికులమందు పంక్తి రథ రాజకుమారులు లేక చింతచే । నపసమొనర్పయజ్ఞ పురుషత్త్వముదగు పాయసాన్నమి । చ్చివరుసనీవెలందులభుజింపనొనర్పుమటన్న శ్రీరమా । ధవుడగురామమూర్తిక్ మనదాపుగలండు విచారమేటికిక్ ॥ ౪ ॥ తనదుని జాంశ రాముడన దన్నగశేషనిజాంశ లక్ష్మణుం । డనగరథాంగశంఖవిహితాంశములక్ భరతుండుశత్రుసూ । దనుడనధాత్రిలోనటుము దంబున మానవరూపుదాల్చెనం । చినరఘు రామమూర్తిక్ మనచిం

లటు బాపువిచారమేటికిఁ ॥౫॥ నందనుఁడయ్యె శ్రీహరి ఘనంబుగ ధ
న్యులమంచు నాదశే । న్నందనుఁడాన్నృపాంగనలు సర్వజనుల్ విను
తింపనుతలా । నందముతోడ బెంపగ దినంబుదినంబునకంతవృద్ధినిం
పొందినరామమూర్తిఁ మనపోషణసేయ విచారమేటికిఁ ॥౬॥ ఉపన
యనాదిశాస్త్రనియమోచితకృత్యములెల్లతండ్రి దీరుపనువవీతుఁడై
కులగురుఁ డగగొల్పినమస్త్రముల్ । సఫలతనభ్యసించి యనుజ
న్మలుదానొకలీలమెల్గుబల్ । నిపుణుఁడు రామమూర్తిఁ మనలేములు
బాపు విచారమేటికిఁ ॥౭॥ తనదుమఖాంతకాసురుల దండనకై య
లకౌశికుండు రా । మునిదనవెంటనిమ్మనగ ముందల పంక్తిరథుండు
శాంతసే । పునుమదిలోసి ధైర్యమున బొమ్మన నమ్మునితోడ వేగనే
గినఘనరామమూర్తి మనకీడులుబాపు విచారమేటికిఁ ॥౮॥ అనుజుఁడు
లక్ష్మణుండు దననంటిబరాబరివెంటరాగన । మ్మునిపతితోడ నాడదగు
ముచ్చటలాడుచునాంహ్నిపాదుతెల్లను నెరవేర్చుచుఁ వనములన్
మునులఁ గనుచుఁ బ్రమోదతఁ । జనుఘనరామమూర్తిఁ మనజే
టగలండు విచారమేటికిఁ ॥౯॥ ఘోరతతాట్టహాసమున కుంభినిఁ
తిలునట్లు క్రూరతఁ । దారికినడ్డమైనిలుచు తాటకనమ్ముని ధీరునాజ్ఞ
సం । హారమొనర్చెఁ దద్వన విహారుఁడు కాపద బాపుసద్దయా । కారు
ఁడు రామమూర్తిఁ మనకాంతలొసంగు విచారమేటికిఁ ॥౧౦॥ ఘనుడ
వు మేలుమేలనుచు కౌశికుడత్తరిశస్త్రశస్త్రసాధనములొసంగివిద్యో
పముదంబునన మ్ముని యిమ్ముఁ వేగ జేరినయము గాగ । యాగమొనరింప
మిఁకఁ నవరింతునంచుబ । ల్కినఘనరామమూర్తిఁ మనకీడులుబాపు
విచారమేటికిఁ ॥౧౧॥ మంచిదినంబునందు ముని మండలితోన
కౌశికుండు మో । దించి మఖంబొనర్ప దగుదీక్షగొనన్ జెరుపంగన
దుకే । తెంచును బాహుదానవుని దీకొని దారుణబాణమందిమార్దిం
నరామమూర్తిఁ మనదీనతబాపు విచారమేటికిఁ ॥౧౨॥ ఖేచరభూ
చరుల్ బొగడి ఖిన్నతనొందగ నార్భటించిమా । రీచు డెదిర్పనత్తరిమ

పనుజూడుమటంచు ఘోరనా। రాచముబూని వాడటు సగానరి సం
బుధిచెంత ద్రొల్లఁగా। వైచినరామమూర్తి మనవాంఛలోసంగు విచా
రమేటికిఁ ॥ ౧౩ ॥ సరినిత డెంతవాడటు నిశాటులఁగూల్చి భళీభళే
వరే। శ్వరులెవరీ మహాత్మునరి జాలరటంచు మునీంద్రులెల్లవల్ । మ
రుగొనియాడ యాగము సమాప్తిసవిఘ్నముగాఁగఁజూచుప। త్కానెపు
డురామమూర్తిఁ మనకాంక్షలొసంగు విచారమేటికిఁ ॥ ౧౪ ॥ ఇను
మడిమెచ్చికౌశిక మునీంద్రుడు నీకొకమేలొనర్తునా। జనకమహీశు
నింటశివు చాపమునున్నది ద్రుంతువేనియా। తనిసుత సీతయిచ్చెద
వదాయన సంతసమంది తోడనే। గినఘనరామమూర్తిఁ మనకీడులు
బాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౧౫ ॥ సురపతిబొందిగౌతముని సుందరిపత్ని
తిశాపబద్ధయై ధరనొక రాతిగాబడిన దానవయింటఁ దనపాదధూళిచే।
త్తరినిగుడించియొప్పటి విధంబున నాతినొసర్చు సద్దయా। పరుడగు
రామమూర్తిఁ మనపాలగలండు విచారమేటికిఁ ॥ ౧౬ ॥ ఇనకులదీప
కుల్ ధశరథేంద్రునిబుత్రులు నీమహాత్ము డీశునివిలునెత్తనోపు నదిఖా
వుడటంచుల కౌశికుండుజె। ప్పినమిథిలాధిపుండుమురిపెంబున బూజలొ
నర్పసంతసిం। చినరామమూర్తిఁమన చింతలుబాపు విచారమేటికిఁ ॥
౧౭ ॥ అమరులు మింటభూమిని నరాళిపు లద్భుతమంది చూడ సం।
భ్రమపడ నావిదేహ నరపాలునిగేహమునందు శంభుచాపముననవలీ
లగాదునిమి పోషను డితండనగా జెలంగుభూరా। రము ఘనరామమూ
ర్తిఁ మనరక్షణచేయు విచారమేటికిఁ ॥ ౧౮ ॥ తిరమతిసంచరింపుము
విదేహమహీపతిపుత్త్రిమానినీ। యురు బలశాలికిచ్చెద వహాధరాదర
కన్యల నీమహాత్మునా। దరులకునిత్తునంచు శుభజంబులరాజ బహూక
రింపసం। బరపదురామమూర్తిఁ మనపాలగలండు విచారమేటికిఁ ॥
౧౯ ॥ జనకుడయోధ్యభర్తరమణు సన్నిధికిశుభవార్తఁ వ్రాసి మీ।
తనయులొప్పంక్తికైదగు ముహూర్తంబున రమ్మని బంపవారుప। చ్చినవరదాశ
కౌశికుని శేవలనమ్మిత్రిలాపురిఁ జనిం। చిన ఘనరామమూర్తిఁ మనచిం

తలుబాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౦ ॥ గురునకు తల్లిదండ్రులకు గోత్రజ
కోపనమస్కరించిసో। దరులను కౌంగలించి ప్రమదంబున నందరనా
దరించిబా। మరగినవాటనుండియగునట్టి శుభస్థితులెల్లవారికే। ర్పరచి
నరామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౧ ॥ మంచిదినం
బునందు జనమాన్యుడు నమిత్రమిథిలాధిపుడుంపుర। మ్మంచుమునిచిబెక్కు
వినయంబుల దోకొనిపోనజాలమో। దించుచుధిన్ధిమిధ్వనులు దిక్కు
ల బిక్కటిలంగ బెండ్లికే। తెంచినరామమూర్తి మనదీనతబాపు
విచారమేటికిన్ ॥ ౨౨ ॥ హారముఖ నిజదారావళులకందగరాని ప
దాబ్జమానరే। శ్వరుడు ముదంబునన్ గడిగి శాస్త్రవిధిన్ వివిధోప
చారముల్। జరిపి స్వభార్యతో సరభసంబున శీతనుదారబోయబల్।
ముకిసిన రామమూర్తి మనమోనమడంచు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౩ ॥
మంగళనామునందరిన యమునాసతికిన్ బతియింప నొప్పనా। మ్మంగళనా
ముడైదనరు మంగళుడామె గళంబునన్ దగన్। మంగళసూత్రబం
ధన సమంత్రముగా నొనరించి చాలయు। ప్పొంగెడురామమూర్తి
మనపోషణసేయు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౪ ॥ మునుపు ధరామరుల్ నిగ
మముల్ పఠియింప దోరల్ హితుల్ సతుల్। మనములమోదుబైగన
నమర్త్యులు సంతసమందిపువ్వుమ్రొక్షిని గురిపింపభూతనయశీర్షము
నన్ దల్బ్రాలువేస్కబోసినఘన రామమూర్తి మనచింతలుబాపు
విచారమేటికిన్ ॥ ౨౫ ॥ హుతవహునుంచిమంత్రవిధి హోమము
లున్ దగదీర్చియా యురుం। ధతినిస్పృశన్ గనుంగొని దినంబులు
నాల్గు క్రమంబునన్ సము। న్నతిని వివాహకృత్యము లొనర్చిన్ ధరా
తనయానుమోహుడా। చతురుడు రామమూర్తి మనజంటగలండు వి
చారమేటికిన్ ॥ ౨౬ ॥ జనకుడు లక్ష్మణాదులకు సత్కృతులావిధ
మేమొనర్చినె। మ్మనమలరార్గ ముగ్గురుకుమారికలన్ దగదారబోయ
నా। యనుజలకున్ వివాహములు నాయుగదాయని సంతసంబునొం।
దినసుగరామమూర్తి మనదీనతబాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౭ ॥ జన

కుడుఁ దేరులశ్వములు సామజముల్ దగుదాసదాసికాఁ । గనలుసుధే
నువుల్ వివిధకాంచనభూషణముల్ దుకూలముల్ । ఘనయముతో
కుమారికల వెంబడిగాన రణంబొసంగఁగా । కొనుఘనరామమూర్తి
మనకోరికలిచ్చు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౮ ॥ అగణితపుణ్యుఁడై దశరథా
ధిపుడత్తరిదీవరింపఁగా। దగుముదముల్ జెలంగ దనదమ్ములు జానన
భార్యలై జయం।బుగమిధిలేశునానతులు బొందియయోధ్యగృహప్ర
వేశని। ష్ఠగజను రామమూర్తి మనచక్కఁగలందు విచారమేటికిఁ ॥
౨౯ ॥ ఏనవనిఁ జనించి ధరణీశులనెల్ల వధించి పొక్షిచే। బూనితిరామ
నామమిటు బూనగనీకగు నే ఘనుండవై। తేనను గెల్వరాయని యది
చ్ఛభాగఁ వరాముఁ కొనఁ । బూనినరామమూర్తి మనపోషణ శే
యు విచారమేటికిఁ ॥ ౩౦ ॥ ఆపదగల్గెనట్లని భయాకులులై దనవా
రలందరా । జూపనిజూచి హాయనఁగ జాణముచేకొని నన్నుగెల్వ నీ।
వ్రాపుదువే నిరమ్మని మహోన్నతవైష్ణవ తేజమాతనిఁ । జాపినరా
మమూర్తి మనపాలఁగలండు విచారమేటికిఁ ॥ ౩౧ ॥ నాతనయుండు
వీడని మనంబుననవ్విభుతి దేవదేవుడం।చాతరి బంతి తేరులు గలయ్యా
ముదంబలరారఁ శేనలెంతో తగఁగొల్చి బెక్కువినుతుల్ ప్రచరింప
నయోధ్య కేగుబ్ర । ఖ్యాతుడు రామమూర్తి మనకాంతులొసంగు వి
చారమేటికిఁ ॥ ౩౨ ॥ అందముమీర మందిరము నందుప్రవేశమున్నై
జనంబులం। దందనొసంగు కానుకలనందిమనోజసుఖంబులంది రా। నం
దనగూడిదల్లులకు నాయనకందముగా మెలంగునా। నందుడు రామ
మూర్తి మనసమ్మికలిచ్చు విచారమేటికిఁ ॥ ౩౩ ॥ ఎదురు?కింతలేక

అయోధ్యాకాండ ఆరంభము.

ధరనేలితి నేబహునాళ్లు నీకు నిచ్చెద కని రేపుమంచిది వశిష్ఠుడు చెప్పె
వరీతి నీవుని। సుదతియు దీక్షబూనుమనుచున్ జనకుండు సనక్ష శే
యన । మ్మైదవుడు రామమూర్తి మన మోసముడంచు విచారమేటి
కిఁ ॥ ౩౪ ॥ మందరబోధకేకయకుమారిమనోధవుతోడ రాముసం।

పండగు గానకీయవని భారము నానుతుకీదగున్ నిజం। బందుజేరింతుపా
వేని యనుటంతయు న్నాత్మనెరింగి సమ్మతం। బందినరామమూర్తి మా
నకాపద బాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౩౫॥ అమ తు సంతసంబొదవు న
య్యానిజంబులు నిల్చుమేలుగా। తమ్ముడు రాజగున్ సకల తాపసు
లన్ గనగల్గు గానవా। కిమ్మహి నేలు కంటె నిదియే ఘనమంచు దలం
చినమ్మతిన్। నమ్మినరామమూర్తి మనసమ్మకలిచ్చు విచారమే
టికిన్ ॥౩౬॥ వల్లభ నన్నుబాసి వనవాసము నీవరుదేర యుంటనా। కె
ల్లసుఖంబులున్న నివియేటికి వెంటనెవత్తునన్నసం। ఫుల్లదళాక్షి నాజన
క పుత్రిని దోడ్కొనిపోవనాత్మ రం। జిల్లెడు రామమూర్తి మనచిం
తలు బాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౩౭ ॥ హా రఘువీర నే నెటుల నాగద
న్విడనాడి కైకయా। తీరొనరించె నావెతలు దీరుటకే చెయుపా
యమంచు నైన్యాకరముల్ వచించెను దనమ్మనుఁ నూరటిలంగ బల్
కుబల్। దీరుడు రామమూర్తి మనదీనత బాపు విచారమేటికిన్ ॥౩౮॥
తల్లుల కెల్లమ్రొక్కి తమతండ్రికి వందనమాచరించిపి। తల్లిమనోభిలా
షముగ దమ్ముడు తోనరుదేర నారివా। రెల్లెడ కైకదుర్గుణము లెల్లగ
ణింప నరణ్యమార్గులై। వెళ్లినరామమూర్తి మనవేధలు బాపు విచా
రమేటికిన్॥ ౩౯॥ వినువని ప్రేమనాగరులు వెంబడి గుంపులుగూడి రా
గనా। క్కొడగని నేనరణ్యమున కేగగ మీరిటు రానదేలనే। గుడునగ
రంబుకింక నుగూర్చి వెతల్ వలదన్న నద్దయా। ల్ముడు ఘనరామమూర్తి
మనతోడుగ లండు విచారమేటికిన్ ॥ ౪౦ ॥ ఓయి సుమంత తేరుగొని
యొయ్యన నీవిక నూరు జేరిమా। నాయనతోడ మాస్థితి వినంబడ జెప్పు
మటంచు నంపియు। న్నాయత నేత్రి కావనము లందు వినోదములెల్ల
జూపుచున్। బోయిన రామమూర్తి మన పోషణ శేయు విచారమే
టికిన్॥ ౪౧ ॥ తనపదమందు బుట్టిన కతంబున శంభు శిరంబు నెక్కె
భా। మినిసకలాఘనాశ నిగమించు ప్రభావమునొందె గంగయై। నసుద
న్నుమూర్త్యుడవుటవలనన్ కడుభక్తి మునింగి జాలమ్రొక్కి నఘనరా

మమూర్తి మనకేడులు బాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౨ ॥ ఆనదితీరవాహ
కుడు నౌగుహుఁడెంతయు సంతసించిన । స్నానమొనర్చి నైకకతనంబున
మీరలశిప్రియాసుతై । కానలకేగ నేలజనగానిది బూర్వకృతంబులన్న
నుఙ్ఞానుడు రామమూర్తి మనజంటగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౩ ॥
పూజలుజేసి యాశబరి పుంగవు డానదిదాయొసర్పనం । భోజదళాక్షి
తోమరల బోవుచు ముందొక డప్పులఁభర । ద్వాజమునీంద్రపుంగ
వుని వాసమెరింగి జెలంగి వేగనం । దేజను రామమూర్తి మనదీనత
బాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౪ ॥ అతిపడుగంగ చావక యథార్థపు
ముచ్చటలెల్లజెప్పి యం । దతిథివిధుల్ గ్రహించి వినయంబున దామ
తనిన్ నుతించిన । మ్మతినటవల్లిఁ ముందుగల మానులనందరి జూ
చుసద్గుణా । న్వితుడగు రామమూర్తి మనవేధలు బాపు విచారమేటి
కిన్ ॥ ౨౫ ॥ ప్రాకటరామనామజప పారగతన్ విగతాఘుడైన వా
ల్మీకిని జేరి మ్రొక్కి తనమేలెరిగించుచు చిత్రకూటమున్ । గైకొనియు
చ్చటన్ నిలువగాదగునంచు వసించుసద్గుణ । శ్లోకుడు రామమూర్తి
మనజోడుగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౬ ॥ ధరతనయాపయోధర ము
దగ్రత జీరినకాకరాక్షసున్ । శరమునవేయబో నతడు స్వామిహా రే
ననుగావవేదయా । పరశరణన్న నాతని కృపామతి మన్ననలాచరిం
చున । త్కరుణుడు రామమూర్తి మనకాంక్షలొసంగు విచారమేటికిన్ ॥
౨౭ ॥ రాముడులేనియీ సకలరాజ్యసుఖంబు లికేటికంచు నం । తో
మది రోశికైకజుడు దోసలశత్రువిఘాతి యాదిగా । నామెయిదన్ను
జూపి నరుదంచుచు రానరుదందుసద్గుణ । స్తోముడు రామమూర్తి మ
నస్తోషుగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౮ ॥ భక్తిదలంచి తల్లులకు పాద
సరోజములందు మ్రొక్కెను । వ్యక్తత నావసిష్ఠునకు వందనముల్ ద
గబెట్టి దమ్ములన్ । రక్తిని కౌంగలించి వివరంబున నందర నాదరించు
బల్ । యుక్తుడు రామమూర్తి మనయుక్తగలండు విచారమేటికిన్ ॥
౨౯ ॥ జనకుడు మిమ్ము బాసి విడజాలని దుఃఖమునన్ మునింగి గ్రా

క్కున నమరేంద్రలోకమునకుఁ జనెనన్న సహాయుటంచును। మ్మన మున చింతజేసి నియమంబులఁ శాస్త్రవిధుల్ పొసంగను। ఘనఘనరామమూర్తి మనపీడలుబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౧౦ ॥ మనకుల పూర్వులందరు క్రమంబుననేలు నయోధ్యఁ జేరి శోభనమలరార రాజ్య పరిపాలన శేయుమటంచు చాలమన్ననమధురోపమాన వచనంబుల నైకకుమారుఁ బోవఁజె। ఘనఘన రామమూర్తి మనపీడలుబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౧౧ ॥ భరతుఁడు నీపదాబ్జములు బాశిపురంబున కేగనన్న న। త్తరి గురుఁడానతిచ్చిన విధంబున పాదుకలిచ్చి సద్గుణా। కరయిక బొమ్మటంచు బహుగా వినయంబొనరించు సద్దయా । వరుఁడగు రామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికిఁ॥ ౧౨॥ చిత్రవిచిత్రమైన వనచిహ్నలు జూచుచు లక్ష్మణుండుభూ। పుత్రియు వెంటరాగనట బోవుచు నొక్కెడ మ్రోలనున్నన। య్యత్రిమునీంద్రపుంగవు నిజాశ్రమముఁ దగఁ జేరుసన్నుని । స్తోత్రుఁడు రామమూర్తి మనతోడుగలండు విచారమేటికిఁ॥ ౧౩ ॥ అతిశయభక్తినత్రి చరణాంబుజంబుల మ్రొక్కి మౌనిచే। నతిథివిధుల్ గ్రహించి జనకాత్మజ కాభరణంబు లామహా। వ్రతుసతి యీయఁగాఁగొని వనంబులనింక చరించువేడ్కనుద్ధతిఁజను రామమూర్తి మనజంటగలండు విచారమే

ఆరణ్యకాండ ప్రారంభము.

టికిఁ॥ ౧౪॥ పుడమివడంక ఖేచరులు భూచరులద్భుతమంద పెక్కుడు। దుడుకు విరాధుఁడార్భటముతో నవనీసుత నట్టెబట్టి కాఁ। రడవుల బారఘోర విశిఖావళిచే జననీకభీతిఁజూ। పెడుఘనరామమూర్తిమన పీడలుబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౧౫ ॥ అతిశయకోపరౌద్రదనుజుఁ డత్తరి శీతనుడించిసోదరా । న్వితముగ దన్నుబట్టి పృథివీధరమోయనులీలనేలపై। జతికెలగూల్చియాతనికి శాపవిమోచనమాచరించుయో । చితుఁడగు రామమూర్తిమన చింతలుబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౧౬॥ అటఁజని కుంభసంభవమహా మునిసన్నిధిఁ జేరి మ్రొక్కి ముచ్చట లెరిగించియా

ఘను వశేంబుసముందటనున్న గౌతమీ । తటమహిమం బెఱింగి ప్ర
మదంబునసందరు డెంచుకార్యసం । ఘటనుడు రామమూర్తి మనకార్య
ములిచ్చువిచారమేటికిన్ ॥ ౫౭ ॥ పావనమైజగంబులనుపర్వనదీనమ
మైజెలంగుగో । దావరిపొంత పంచవటిదాపునదామొకపర్ణశాలమే ।
థావిధిగట్టిదీక్షయగు దాకనివాసమొనర్చబూనున । ద్భావుడు రామ
మూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౫౮ ॥ అనుజుడు శేవసేయ
జనకాత్మజతో ననిశంబునావనం । బునవిహరింపుచున్ పలలముల్ ఫ
లముల్ భుజియింపుచున్ యథే । చ్ఛనునదియే యయోధ్యయను చం
దముబల్ సుఖలీలగావసిం । చినఘనరామమూర్తి మనచింతలుబాపువి
చారమేటికిన్ ॥ ౫౯ ॥ ఒకదినమందురావణ సహోదరియందఱు డెం
దిపుష్పసాయకసుఖభ్రాంతయై కడునయంబుభయంబులవేడసమ్మతిం ।
పకమదిరోశిలక్ష్మణుని పాలికిబొమ్మని మాయబన్నసా । ధకుడగురా
మమూర్తిమనదాపుగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౬౦ ॥ నినుగనజాలనం
చు నపసీనుత పైకెరుదెంచుదానవాం । గనదలించికర్ణములు నాశిక
మున్ విదళించుమంచుత । మ్ముసళౌకన్నైగ గాచెలిపి మొండెముగాదరి
గించుమిష్టఘు । దనుడగురామమూర్తి మనచెంటగలండువిచారమేటి
కిన్ ॥ ౬౧ ॥ ఖరుడునుదూషణుండును [illegible] బడినాల్గువేల
దు । ర్వారదనుజుల్ మహోత్కటము గానికిన్ జనుదేర ఘోరసం । గ
రమొనరించి చెక్కు విశిఖంబుల్లసుక్కడగించుమించునే । ర్పరియగు
రామమూర్తిమనపాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౬౨ ॥ కనకకురంగరూ
పముటు గైకొనియుందరు దేరుదుష్టుడై । త్యునిగనిముందుగా గలవిధుల్
మదినెంచి సతిన్ తిరోహితం । బొనరించిమాయసీతనటనుంచి ప్రమో
దముగా జెలంగుయో । చనగలరామమూర్తిమనచక్కగలండు విచార
మేటికిన్ ॥ ౬౩ ॥ ఆయలనాగ హేమమయ [illegible] రాణనా ।
థాయదినాకు దెమ్మనిపదంబులపైబడి జాలిగావగల్ । చేయువరాన్ ప్ర
పూర్ణమతి చెచ్చెరదెచ్చెదనంచుదానిచే । బోయినరామమూర్తిమనపో

షణ శేయు విచారమేటికిన్ ॥ ౬౪ ॥ దొరుకక నామృగంబు బహుదూ
రముగాజనుదేరవెంటనే। మరక రయంబునన్ జని యమర్త్యవిరోధు
నిగానెరింగియు। త్రికటినోగ్రసాయకముదగ్రతబూని విధించుమృష్టసం।
హారుడగురామమూర్తిమనకాపద బాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౬౫ ॥ ఎదుర
గుతమ్మునిన్ గని మహీసుతనొంటరినుంచిరాగనో । ప్పదుపదుమంచుదీ
ప్రగతి పంచవటిం దగజేరిసీతలే। నిదియిలుజూచి హాయనియనేక వె
తల్ దలపోసి యాసతిం । వెదకిన రామమూర్తి మనవేధలుబాపు
విచారమేటికిం ॥ ౬౬ ॥ పతితుడురావణుండు చరబట్టిమహీజను గొం
చుబోగనా। సతియడలంగ నడ్డపడి శక్తిదొలంగి సురారిపోటుచే। క్షితి
బటు నజ్జటాయువును జేరిసమగ్రముగా తదీయసం । స్థితివిను రామ
మూర్తిం మనదీనతబాపువిచారమేటికిం ॥ ౬౭ ॥ సవినయవాక్యముల్
బలికి స్వామిహా రేయని మ్రొక్కియజ్జటా। యువుమృతుడైన కాలనియ
మోచిత కృత్యము లాచరించిమ । కుక్కవసకలామనోత్తములకుంగ
నరాని పదంబొసంగుప్రా। భవుడగు రామమూర్తిం మనపాలగలండు
విచారమేటికిం ॥ ౬౮ ॥ చనిచని యాకబంధునకు శాపవిమోచనమా
చరించికో । రినవరమిచ్చిముందు శబరిం కరుణించి క్రమంబునంథ
రా। తనయను జాడలారయుచు తమ్మునితో నరుదేరవేగనే।గినఘన
రామమూర్తిం మనకీడులుబాపు విచారమేటికిం ॥ ౬౯ ॥ పనజహి

కిష్కింధాకాండ ప్రారంభము.

తాత్మజుండు తనవైరులుగా నెదభీతినొందిన । య్యానసనిలాత్మజుంబ
నుప నాకపియుం దఱుడెంచి సన్నుదం । బునవినుతించిమ్రొక్కిన ప్ర
మోదత దీవెనలిచ్చి చాలమె । చ్చినఘన రామమూర్తి మనచింత
లుబాపు విచారమేటికిం ॥ ౭౦ ॥ ఆరవినందనాప్త సుగుణాళికిసంతస
మంది ముచ్చటే। మారక దెల్పి యారవికుమారుని ముచ్చటెరింగి చె
ల్మిగా। గోరుచు ఋష్యమూకమునకుం హనుమంతుని వెంట దంట
గా। జేరిన రామమూర్తిం మనచింతలుబాపు విచారమేటికిం ॥ ౭౧ ॥

అరవిజుండుభక్తి చరణాంబురుహంబుల మ్రొక్క మక్కువన్। గార
వమాచరించి తనకౌఁగిట జేర్చుచు నీకువేగనీ। వారనురాజ్యమున్
బహుముదంబులు గూర్చెదనంచు దుఃఖముల్। దీరుచు రామమూర్తిని
మనదీనతబాపు విచారమేటికిన్ ॥౭౨॥ జనకసుతన్ జెరన్ గొని నిశా
చరుడేగ మహీజనెమ్మనం। బునవెతగుందివైచు మణిభూషణముల్ క
పివీరులీయుహా। యనివిలకించి తోయజదళాక్షిని దల్చి మరింతచిం
తజే। సినఘునరామమూర్తిని మనచింతలుబాపు విచారమేటికిన్ ॥౭౩॥
వాలివధించుదుందుభి శవంబచటన్ బడియున్న కాలిపైన్। వ్రేలుసజి
వ్వెత్తాళ ఫలవృక్షము లేడిటి నొక్కతూపునన్। గూలిచి సూర్యనం
దనునకున్ తనశక్తి తెరుంగ శేయునం। శీలుడు రామమూర్తిమన
చింతలుబాపు విచారమేటికిన్ ॥౭౪॥ ఇనసుతకాలయాపన మికేటికి
నీవల వాలితోడబో। రొనరుపరమ్ము తెమ్మసమయోచితమున్ దిల
కించివానిగ్ర। న్ననవధియింతునంచు రవినందను నాకపిరాజుపాలికిన్।
గొనిచను రామమూర్తి మనకోరికలిచ్చువిచారమేటికిన్ ॥౭౫॥ అ
తులబలాఢ్యులా శతమఖాత్మజుడంబురుహాప్తపుత్రుడు। ద్ధతిహారియు
గ్రమైయను విధంబున ఢీకొని బోరొనర్పవా। లితనువునంట నూటి
గశిలీముఖమున్ నిగుడించుజాలయో। చితుడగురామమూర్తి మన
చింతలుబాపు విచారమేటికిన్ ॥౭౬॥ శరమునసేలగూలి పరుషంబు
లు బల్కు బలాదిసూతిడ। గ్గరకరుదెంచి తెల్విగలుగన్ బహుబోధ
లొనర్చి దారకా। సరణి సుబోధలున్ నెరిపి సద్గతి కాతనిబుచ్చు సద్ద
యా। పరుడగు రామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥౭౭॥
కపికులరాజ్యసంపదకు కంజహితాత్మజు రాజు జేశిస। త్కృపబురికంపివర్ష
బుతుంది రెడునాటికి సీతజాడదే। నుపములుగల్గుసాహస బలోన్నతు
లన్ గొనిరమ్మటంచుదీ। క్షపలుకు రామమూర్తి మనకాంక్షలొసంగు
విచారమేటికిన్ ॥౭౮॥ అనిశము నెమ్మనంబున ధరాత్మజపై విరహాళి
గుండెలో। దనుపమభక్తియుక్తి వినయంబులనాదరణంబొనర్పలె। క్క

నడివసంబులో కోట్యక యుగంబుబలెక్షణ కాలమొల్లబు । ఛిన్నఘన
రామమూర్తి మన చింతలు బాపువిచారమేటికిక్ ॥ ౭౯॥ ఇనతనయు
డు రాకడ కోకించుక మేరనతిక్రమింపనె వ్యాతము నసంతసంబావవ సూ
నినులక్ దగగూడియాదినా । నెనోవునమిాదనచ్చటికి నీవిపుడేజను
మంచుదమ్మునిక్ । బనిపిన రామమూర్తి మన హాలగలంబువిచారమేటి
కిక్ ॥ ౮౦ ॥ మిత్రతనూజుకద్యోదను మిత్రకనుమారునిగూడికేసరి ।
పుత్రకులాదిశాఖచరులు పొంతదగక్ గొనియాడనేగిభూ । పుత్రికెకెూడ
నంపదన భోగముననున్న సశేయుభక్తన ॥ మిత్రుడురామమూర్తిమ
నమేలొనగూర్చువిచారమేటికిక్ ॥ ౮౧॥ కనకనగేంద్రతుల్యులన గా
దగుబెక్కుసహస్రకోట్లకా । వనచరసేనలక్ గని మనంబుననద్భుత
మందిభానుసూ । నుననిసుతించిశీతసుగనుం గొనవోలుమటంచునా
నతిచ్ఛిన్నఘనరామమూర్తిమన చింతలుబాపువిచారమేటికిక్ ॥౮౨॥
అతడినసద్గుణాన్వితుమనా హానుమంతునిచంతజేరియా । జాతనుజూచి
రమ్మనివెనక్ దనయుంగరమానవాలుగా । బ్రీతినొసంగియాఘనుని
పెద్దరికంబానరించుసద్దయా । పేతుడురామమూర్తి మన పీడలుబా
పువిచారమేటికిక్ ॥ ౮౩ ॥ అతడటులేగి విఘ్నముల నంటకరావణు

సుందరకాండ ఆరంభము.

లంకలోనభూ । సుతజూడగాంచి దానవుల స్రుక్కడగించిపురిన్ దహిం
చివచ్చితినని వచ్చికోమలి వచించువిధం బెరుగింపనంతనా । న్వితుడగు
రామమూర్తిమన పేదలుబాపువిచారమేటికిక్ ॥ ౮౪ ॥ అనతిచరిత్రము
ద్రికరయంబున నాతడొసంగమెచ్చికా । బానసికౌంగలించివెన భానుజు
కౌంగిటజేర్చినీమవిశ్వాసము మేలుమేలబల జాడతెరింగితిసంచుమన్న
నల్ । జేసిన రామమూర్తిమన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౮౫ ॥

యుద్ధకాండ ఆరంభము.

అనుపమశూరులకొ తన యాంగదనీలసుషేణజాంబవ । త్పవనగవాక్ష
మైందగజ తారసుమిత్రసునాథవాయుసం । దనముఖకోట్లసంఖ్య

లవ నాటులకో సమరాభిభోరనే । రఘునరరామమూర్తిమన కీడులుబా
పువిచారమేటికిన్ ॥ ౭౬ ॥ అలదశకంఠరానుజుడు నన్నకుబుద్ధులునె
ప్పబోయిన । న్నులబడిదన్ను జేరు మనసున్ దయసేయుమటంచు మ్రొ
క్కగా । చెలిమివహించినిన్ను ప్రభుఁ జేసెదలంకకటన్న సద్దయా । జల
నిధిరామమూర్తిమన జంటగలండువిచారమేటికిన్ ॥ ౭౭ ॥ తోయధి
చెంతజేరుతరి తోయధిమెచ్చుచునుబ్బ క్రొవ్వసి । తోయధినింకసేయు
దని దొడ్డవడిన్ శరమూనవీనతన్ । తోయధిపాహిపాహియన తోయ
ధినిన్ కరుణించుసద్దయా । తోయధిరామమూర్తిమన తోడుగలండువి
చారమేటికిన్ ॥ ౭౮ ॥ ఆతరిబార్వతీరమణు నచ్చుటవేడ్క ప్రతిష్ఠజేసి
ప్రభు । ఖ్యాతిసమస్తవానర సహాయమునన్ నలుచేతనబ్ధిపై । సేతువుగ
ట్టబంచికపి సేనలతోనదిదాటునద్గుణో । పేతుడు రామమూర్తిమనపీడ
లుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౭౯ ॥ అంతసువేలభూధరము నందొకవిం
తగచెంతనుండిహా । స్వంతుడుజూపలంకసునమస్తనిశాటులజూచియా
త్మనో । క్కింతవిచారముల్ దమరల నేమిదిలక్ష్యమటంచుచున్ । మంతుమరా
మమూర్తి మనమంచిదలంచు విచారమేటికిన్ ॥ ౮౦ ॥ అమరవిరోధి
చెంత కమరాధిపపుత్రునిముందు రాయభారమునకునంపి వాడటు
ధరాసుత నిచ్చుటకొప్పకున్న కౌద్రము దసరారశయ్యామికధర్మమై
గానెదనెంచు క్షాత్రధర్మముగల రామమూర్తి మనరక్షణశేయు
విచారమేటికిన్ ॥ ౮౧ ॥ ఘనబలసాధనల్ దనర గానదమారిసురారిసే
నలన్ । దునుముడటంచు వానరుల తోశలవిచ్చి సుమిత్రపుత్రునా
ట్లనెబురిగొల్పి బెక్కుబలులన్ సమరోర్విబెనంగిదావధిం । చినఘన
రామమూర్తి మనచింతలుబాపు విచారమేటికిన్ ॥ ౮౨ ॥ ఘనము
లడాగి కన్నులకు గానగరాక దశాననాత్మజుం । డనిమొననాగపాశ
ముల నందరి బంధనశేయ పన్నగా । శనునటుదలంచి దన్మహిమసర్ప
ములన్ విదళించి మేలుగై । కొనురఘురామమూర్తి మన కోరికలి
చ్చు విచారమేటికిన్ ॥ ౮౩ ॥ లక్ష్మి కేల నేడెకపులన్ నరులన్ బోరి

గాంచుమంచు ఘూ। ప్రమాక్షుడ కంపచుండల బ్రహ్మాస్త్రముఖుల్ బహు
కోట్లువేర్పగా। నక్షయభంజనాంగ దనలాదులచే సమయింపసేయు
కోపాటోపు రామమూర్తి మన కాపదబాపు విచారమేటికిన్ ॥౯౪॥
వాలిసుతాదిమర్కటుల వల్ల మహామహశూరులౌజులన్। గూలుట
కల్గి రావణుడు ఘోరతరాభటిగా నెదిర్చవా। తూలము మేఘ
ముల్ బరవ దోలువిధంబుగలించు ప్రౌఢశా। దూలుడు రామమూ
ర్తి మన తోడుగలండు విచారమేటికిన్ ॥౯౫॥ చండతరార్భటుల్
జెలగ శైలచరాళిని ద్రింగుచున్ మహో। ద్దండుడు కుంభకర్ణుడటు
దార్కొని బోరొనరింప ఘోరకో। దండము నెత్తి యూఖలుని తక్షణ
మాత్రమె ద్రుంచు శౌర్యద। క్షుండగు రామమూర్తి మనజోడుగ
లండు విచారమేటికిన్ ॥౯౬॥ అంతదశాననాజ్ఞ నుసరాంతకు డాత
నిసోదరుండు దే। వాంతకు డింక బెక్కులుమహా హావదక్షులుధిక్క
రింపన। నంతకముఖ్యవానరుల నంపి సురాదుల ద్రుంపసేయుధీమం
తుడు రామమూర్తి మనమంచిదలంచు విచారమేటికిన్ ॥౯౭॥ కష్ట
వహించి ప్రౌఢుడతి కాయుడు వీడతికాయుడేనన్। లక్షలకోట్లరా
క్షసబలంబులతో నని కేగవేగని। గ్లక్షత వారినందరను లక్ష్మణుచే నని
గూలజేయుబల్। దీక్షుడు రామమూర్తి మన దీనత బాపువిచారమే
టికిన్ ॥౯౮॥ అనుపమశూరుడింద్ర జితుడత్తరి దెబ్బలడంపవాయు
నం। దనుడటు దెచ్చునౌషధమునన్ దగదేరి దినేంద్రసూనుయోధు
నగొని విడుగాల్చుటకు శైలచరావళికెల్ల నాజ్ఞలి। చ్చినఘన రామ
మూర్తి మనచింతలు బాపు విచారమేటికిన్ ॥౯౯॥ అనిరవానరా
ధముల నంతరిమింగెడ మంచుకుంభక। ర్ణునిదనయుల్ మహాబలవతు
ల్ జనుదేర సమీరజార్కనం। దనముఖ మర్కటాళివలనన్ హతజీ
వులుగా నొనర్పజే। శినఘన రామమూర్తి మనచింతలు బాపు విచా
రమేటికిన్ ॥౧౦౦॥ ఖరదనుజాత్మజుండు బహుగాదనుజుల్ దనవెంట
నంటపా। నరులను దాకిమోహార మొనర్చుచుహస్తశలీల ఘోర

శా॥ పురముల గుప్పితద్దళ సమున్నత వాంఛలు నీ వధించునే। ద్యుతి యగు రామమూర్తి మన పాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥౧౦౧॥ హాహా యని మొనర్చియగ్ని ని మహాహాస్త్ర శక్తి త్రిశూలమున్ గ్రహించి చూ। ర్ణ్వామర ధాట్సితుండగ చరావళి నారటబుచ్చు దక్షణం। బా మెయి కృత్తిమంబడచి యాతని భంగి మొనర్చు సద్గుణ। స్తోమ యుతరామమూర్తి మన తోడుగలండు విచారమేటికిన్ ॥౧౦౨॥ జానకి బోలె వేరొనొక దాన నిరూపణ జేసి శక్రజి। త్తానలినాక్షి వినా దునుమ నాత్మ ననేక తలంపు లూరగా। నా నిజమంతయున్ దెలిసి [illegible] భళా [illegible] సమంచు ధైర్యమున్। బూనిన రామమూర్తి మన పోషణ శేయు విచారమేటికిన్ ॥౧౦౩॥ మరల సతంబు ఘోనర్చు నియమంబు సమాప్తి నొనర్పనీకనె। త్తేరి జెరుపంగ బంచి తన తమ్మునికిన్ శలవిచ్చి ఘోరసంగరము న నామహాత్మ్యు వలనన్ ఘననాదుని జంపజేయునే। ద్వరియగు రామమూర్తి మన పాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥౧౦౪॥ కోదుకు రణంబులో దెగుటకున్ దశకంఠు డనేకభంగులన్। మిడికి మహాపరాక్రమము మేతుల బెక్కుల నంపనంత నొ। క్కడె యెదిరించి ఘోర విశిఖంబుల పాలొనరించు శౌర్యద। క్షుడు ఘన రామమూర్తి మన జోడుగలండు విచారమేటికిన్ ॥౧౦౫॥ మూలబలంబులిట్లు సహమూలముగా హతమైన బెక్కుడై। త్యాలి నుతింప గ్రూరత దశాననుడాల మొనర్చు నత్తరిన్। వాలిసుతాదిమర్కటుల వల్ల సుపార్శ్వముఖాది యోధులన్। గూలుచు రామమూర్తి మన కోరికలిచ్చు విచారమేటికిన్ ॥౧౦౬॥ ఘనమగు శక్తిబూని దశకంఠుడు లక్ష్మణు నేసి మూర్ఛపా। లొనరుప నాత్మ సంశయము నొందుచు ధైర్యస్వభావలంబుడై। యనిమిషవైరి నప్పుడత శరాంబుధి ముంచి యదల్చు మించు సా। ధనగల రామమూర్తి మన జంటగలండు విచారమేటికిన్ ॥౧౦౭॥ ధరణి విభేష్టుడై బడిన తమ్ముని కౌంగిట జేర్చి హాహా। దరనిను బాసినే నెటుల తా బొదు దుఃఖపయోధి దాటనే। దరియిక నాకటంచు [illegible] దైన్యతిమా

నవ్వుగాఁబోరిరి బోరిరి । బోరలిన రామమూర్తిమన పోషణ శేయువి
చారమేటికిరి॥ ౧౦౮॥ అధికబలుండు కేసరిప్రియాత్మజుడత్తరి వేగనే
గియా । పథములఁగొండదెచ్చినవెసఁ బరిశీలతనాసుషేణుఁడా। పథ
మొకటీసానిద్రవిడు చందముగానసుజుండు లేవసమ్ముదపడు రామమూ
ర్తిమన మోసముదీర్చువిచారమేటికిరి॥ ౧౦౯॥ అలసులందు
గుట కార్యనసుజ్ఞదశాననుండు బా । తాలమునందు హైహామని
తంబొనరించుటెరింగి దానిని । ర్మాలమొనర్చవానర సమూహములన్
బసిపించియుక్తిసం । శీలుడు రామమూర్తిమన చింతలుబాపువిచార
మేటికిరి॥ ౧౧౦॥ వీరుసుఖద్గరోముసును వృశ్చికరోముడు సర్పరోము
డున్ । వారకనగ్నివర్ణుడిటు వంటిబలాఢ్యులనేకులంటిరా । గోరిత్రృతీ
యయుద్ధమునకున్ జనుదేరుదశాస్యతోసనిన్ । దూరినరామమూ
ర్తిమన తోడుగలండువిచారమేటికిరి॥ ౧౧౧॥ అన్నివిధంబునన్ బహు
తరాగ్రహులై సమరోర్విఘోరబా । గ్నులకగ్నివర్ణప్రముఖాదుల
నాహుతులిచ్చిరదక్కుడై । త్యాగ్నులడంప నంగదముఖాంబువులన్ వె
సజల్లుసాహసా । స్వగ్నుడు రామమూర్తిమన మంచివలంచువిచార
మేటికిరి॥ ౧౧౨॥ ఇకసమయించు వేగదను జేంద్రునటంచను సాంజ్ఞస
ర్వసా । యకసముదాయయుక్తమగు నాత్మరథంబును రేంద్రుడుంపద
క్కకనదినెక్కినానిసముఖంబున మోహరమాచరించుసా। గు
రామమూర్తిమన దంటగలండువిచారమేటికిరి॥ ౧౧౩॥ ధీరుడు రావ
ణుండుబహు తీవ్రశిలీముఖముల్ నిగుడ్పనే । మారకతత్తదహామగు
మాకుశరంబులచేనడంచివ్వ । త్రాదివిరోధిపై బహు విధాస్త్రశతముల్
గురిపించుప్రౌఢవ్యా । పాయడు రామమూర్తిమన పాలగలండువిచార
మేటికిన్॥ ౧౧౪॥ మరిమరిబోరిసంభభవ మానియనుజ్ఞననేకభక్తిణా।
స్కురునకుమ్రొక్కియాఘుడు ప్రసాదమునన్ దనుజేంద్రునౌదలల్ త
రములు పెక్కులద్భుతమగా లిదలించి జెలంగుమించునే । ర్వరితుడగ్ను
రామమూర్తిమన ప్రాపుగలండువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౧౫ ॥ ధనుజాని

తబ్బృందము లుదగ్రతదా దునుమాడ వెంటవెంటనె మొలువంగ నెవ్వ
నమునన్ కడునచ్చెరువందివానినా । భినియమృతంబు నుంచుట విభీష
ణుచేవిని దానిబాయజే । శినఘన రామమూర్తి మన చింతలు బాపు వి
చారమేటికిన్॥ ౧౧౬॥ అమరులకుంటనద్భుతము నందివిరుల్ గురిపిం
పనెల్లలో । కములకు మేల్ జనింపదన కష్టనిజంబను సింపనబ్జజా। స్త్రు
ముఖునమై వహింపసమ రంబున రావణునిన్ వధింపుదు । ర్ధమనుమరా
మమూర్తి మన దంటగలండు విచారమేటికిన్॥ ౧౧౭॥ ఆదనుజేంద్రుడి
ట్లుహాత మాటకు హాయనుచున్ బ్రయోగనల్ । సోదరుడున్ బయింబ
డచు శోకిలనూరటబుచ్చి బ్రేతకై । గాదగ సత్క్రియల్ క్రమముగా
నొనరింపను సద్భుసర్వము । ర్యాదుడు రామమూర్తి మన రక్షణ శేయు
విచారమేటికిన్॥ ౧౧౮॥ మునుపభయంబొసంగుట నమోఘముగా క
వులెల్ల సంతసం। బునగొని యూడరాక్షస ప్రభుత్వము కాదశకంధరాను
జున్ । ఘనముగ నిల్పి పట్టణము గట్టస మోదరు నంపుసద్దయా । వస
నిధి రామమూర్తి మన వారలలో సంగు విచారమేటికిన్॥ ౧౧౯॥ దాన
వరాజ్యలక్ష్మికి ముదంబున దావిభుడౌట సంతసాం । భోనిధినోలలాడిగు
ణభూషణుడైన విభీషణుడు డెంతయో నయముక్తివాక్యముల తో
బ్రస్తుతింపబహూకరింపున । న్నానుపు రామమూర్తి మన మంచిదలంచు
విచారమేటికిన్॥ ౧౨౦॥ ఆదనుజాధిపుం బ్రియ మారనొసంగి విభూ
షణావళుల్ । దాధరియింపగూడసి తలంపున మాతలికిన్ దినేంద్రపు ।
త్రాదులకిచ్చి మిక్కిలి దయామతి మన్ననశేయు పెక్కుమా। ర్యాదుడు
రామమూర్తి మన రక్షణశేయు విచారమేటికిన్॥ ౧౨౧॥ తలచు తలంపు
దీరెనిక దానవనాథు హుగూల తమోఘభయం । బులుకె చతేరెనంఘభయ
ముల్ వినుపింపగ సంప్రభంగిమా । తలివిరయు బున్ సుర రథంబును
గొంచమ హేంద్రుడు జేరబో । బలికి రామమూర్తి మన పాలగలండు విచార
మేటికిన్॥ ౧౨౨॥ జనకజ నస్త్రుణావళివి చక్షుణాగ జగముల్ నుతింప

గ్నినిజాంకంబుచినాకధవ నీరజగర్భహరాదివేల్పులై । ల్లను గొనియాడ
సంతసము లర్పుయథావిధినామెఁగూడి వేఁల్ । ఘనఘన రామమూర్తిమన
కాంతులొసంగు విచారమేటికిన్ ॥ ౧౨౩॥ తననిజరాజధానికి ముదంబు
న జేరకు బేరతృప్త్వకం। బునదను జేంద్రవానర సమూహముతోడగ నెక్కి
ధారుణీ । తనయకుమార్గమందలి విధంబులు జూపుచు శ్రీఘ్రలీలనే।ఘన
ఘనరామమూర్తిమన కీడులుబాపువిచారమేటికిన్॥ ౧౨౪॥ మునివరులేక
పీంద్రులు సమానినులైజనుదేరనామునం । బునకిదిమోదమానను చు
భూసుతబల్క బ్రమోదమందియ । ల్లనె శిలవిచ్చివానరలలాములరా
నోసరింపుసద్దయా। వననిధిరామమూర్తిమన వాంఛలొసంగువిచారమే
టికిన్॥ ౧౨౫॥ ఆజనుదారిలోన బ్రియమారనుతించి మునీంద్రుడౌ భర।
ద్వాజుమువిందొనర్పపరివారముతో సుఖలీలనాదినం। బాజటిలేంద్రు
మందిరము నందువసించును దారమానసాం । భోజుడు రామమూర్తిమను
సపోషణ జేయువిచారమేటికిన్॥ ౧౨౬॥ తనవనవాసదీక్షను మితంబు
చతుర్దశవత్సరంబులా। దినమునకొంటకాతురమతిన్ భరతుం డెటులో
నాకోయటం । చనిమదినెంచిముందర రయంబున వాయుజునంపు జాల
జాలరో। చనగలరామమూర్తిమనచక్కగలంచువిచారమేటికిన్ ॥౧౨౭॥
వినయవిధేయవృత్తిముని వీడున కుంబ్రణమిల్లియాజ్ఞగై । కొనియటు
జాహ్నవిన్ గడచి గోరిగుహాలున్ గరుణించియాయడో । ధ్యనుగనినం
తన బొదవ నందరికిన్ దగజూపుచిట్టులే । ఘనఘనరామమూర్తి మనకీ
డులుబాపువిచారమేటికిన్॥ ౧౨౮॥ సరభసవార్ధి దేలిగుణసాగరుడా భ
రతుండునాత్మసో । దరపరివారవైభవయుతంబుగ దానను కేగిపాద
పం । కరుహములందుమ్రొక్కలిడ గానదయామతినాదరించుచునే।ర్ప
రియగురామమూర్తిమన పాలగలంచువిచారమేటికిన్॥౧౨౯॥ అతిశయ
భక్తితల్లులపదాంబురుహంబుల। మ్రొక్కియాయరుంధతియుతుడౌవ
సిష్ఠునకు వందన మొనరించ [illegible] । [illegible]

యోక్తులొసర్చుసద్గుణా । న్వితుడగు రామమూర్తి మన వేధలు బాపువి
చారమేటికిన్ ॥౧౩౦॥ ధనపతిపుష్పకంబునకు నుదారతనాజ్ఞ లొసంగి
దమ్ముడుం । డిననిలయంబు జేరినవి నీతుడునాభరతుండువిూరలిం కను
దగు రాజచిహ్నములు గైకొనుడంచు నుతింపనట్లుగై । కొనుఘనరామ
మూర్తిమనకోరికలిచ్చువిచారమేటికిన్ ॥౧౩౧॥ మంగళస్నానభూషణ
సమన్వితులందరిగానొనర్చి దా । మంగళస్నానమాడియనమానదుకూల
విభూషణాంగుడై । మంగళభేరికాహళ సమస్తధ్వనుల్ జెలగన్ జెలం
గుశో । ధాంగుడు రామమూర్తి మన కాపద బాపువిచారమేటికిన్ ॥౧౩౨॥
ఘాధరణీభరంబు ధరణీశ్వరనే నవరింప లేకనీ । పాదుకలందు బెట్టితిక
భారమునీయదెయుంచుదమ్ముడా । పాదుకలాత్మభక్తి పదపద్మములన్
దొడిగింపనొప్పన । న్మోదుడు రామమూర్తి మనమానముదీర్చు విచార
మేటికిన్ ॥౧౩౩॥ తమతమతారతమ్యముల తమ్ములుమంత్రులువానరు
లోహితుల్ । రమణులు రాజులధర్మలు బలంబులు నేసుగలుక్ పురం
గముల్ । గ్రమమునబంక్తులైగొలువగా ముదమార నయోధ్యకే
గభూ । రమణుడు రామమూర్తిమన రక్షణ శేయు విచారమేటికిన్ ॥
౧౩౪ ॥ వారిధిబంధనాదిజయ వర్తనవల్లనుతించుచుక్ మహా ।
గోరికమీరనాగరులు గుంపులుగాగనవీధి వీధినం । చారముతోను
శేంద్రభవ నంబునకీడగునాత్మగేహముక్ । జేరిన రామమూర్తిక్
మన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౩౫ ॥ అసురి దానవాధిపున
కర్కకుమారున కంగదాద్రిబ । ఖ్యాతవనాటపుంగవుల కందరికిన్
దగుమందిరంబులక్ । ప్రీతిహితోపచారమొన రింపవహాహితరు
నంపునద్దుణో । పేతుడు రామమూర్తిక్ మన పీడలుబాపు విచారమే
టికిన్ ॥ ౧౩౬ ॥ ధనమణి భూషణాంబరవి తానములాభరతుండు
తొంటికం । టెను దనవేళనెక్కువ గణించినవింతనచానిరానుతా ।
జ్ఞుడదగనొప్పచెప్పిన జెలంగుచునన్నియు జూచిచాలను । చ్చినఘ

నరామమూర్తిమన చింతలు బాపు విచార మేటికిన్ ॥ ౧౩౭ ॥ గుహు
డనుకు స్తవస్తువులు గూర్చిన మునీంద్రులు దానునగ్వని । ర్ఘరులుజను
ల్ సుతింపధర జానతితో జలధీజలంబులన్ । స్థిరగతి రాఘవాక్షి కభిషే
క మొనర్ప వెలంగు ధారుణీ । శ్వరుడగు రామమూర్తిమన జంటుగలం
మువిచార మేటికిన్ ॥ ౧౩౮ ॥ తగుమణిభూషణాంబరవి తానములంగ
ములందుచాలధ । ర్ధగధగమంచు శోభిల ప్రధానులు చారులువందిమా
గధుల్ । భోగపుపుల్గోమజాధిపుని బోలిసభన్ విలసిల్లు రాజరా । జగు
నరామమూర్తిమన కాపద బాపు విచార మేటికిన్ ॥ ౧౩౯ ॥ అన
[illegible] జలజాక్షకులీనులు రాజ్యపాలనల్ । జేసిన వేళ నెక్క
[illegible] దశరథరాజ్యసింహాసనమెక్కి కోటిజల జాస్త్రప్ర
[illegible] సుఖ్యప్రియా । ధ్యానుడు రామమూర్తిమన పాలగలందువి
చార మేటికిన్ ॥ ౧౪౦ ॥ [illegible] దిక్కులవిక్కటిలన్ స
[illegible] । పొందుగ ఛత్రచామరులు బూనిబరాబరిగొల్వమింటి
నం । [illegible] గానముసల్గరిపింపసంతసం । బంది
[illegible] రామమూర్తిమన కాపద బాపు విచార మేటికిన్ ॥ ౧౪౧ ॥ చెలగి ధరా
[illegible] విశేషప్రకానుకలిచ్చి మొక్కు స్వ । స్తులు తపసుల్ వచిం
పడతుల్ జయహారతులీయ వారధా । ములు నటనంబొనర్పన సమా
న మహామహిమంబులతోడ శోభిలు ఘనరామమూర్తిమన పీడలు బా
పు విచార మేటికిన్ ॥ ౧౪౨ ॥ ఆతరి వాసవుండు దన కంపిన కానుక దివ్యహా
రమున్ । సీతకొసంగి యాతరుణిచే హనుమంతునికంతమందుసం । ప్రీ
తినొసంగజేసి ముదిపించినమించిన సద్గుణాగ్రణి । [illegible] రామమూ
ర్తిమన పీడలు బాపు విచార మేటికిన్ ॥ ౧౪౩ ॥ ఘనమణిభూషణాంబర
ని కాయములందరకిచ్చిచాలమ । న్ననలొసరించి బాంధవ జనంబుల
రాజుల భానుజాదులన్ । దనుజులనాత్మశీమలకు దలచనమ్మిలొసం
గ్రసద్దయా । వననిధి రామమూర్తిమన వాంఛలొసంగు విచార మేటి

కిం॥ ౧౮౨ శ్రమలుసమాటలేక కలుషంబులపాల్ బడనీక జాతిధర్మము జెడనీక లోకుల నిరంతరమూరయుచుం సమస్తభోగములధరాసుతాయుతముగా బహునాళ్లులోకమేలుం గ్రహశ్రీ। రమణుడు రామమూర్తి మన రక్షణసేయువిచారమేటికిం॥ ౧౮౩॥

కవిసంరక్షణాదివిశేషము.

శాతసనచ్చరిత్రముల నెల్లకవిత్వముగా రచించి బ్రఖ్యాతిని పద్యపద్యమున కంతమునం దగుధైర్యమానసా। స్వీతదృఢైకభక్తుడగు వెంకటకృష్ణుని బ్రోచునప్పుడో। పేతుడురామమూర్తి మన పీడలుబాపువిచారమేటికిం॥౧౮౪॥

ధరననగారివంశమున తామరసాక్షిపయోనిధిం బలెం। బరగిన రామయాఖ్యునకు భవ్యగుణాన్వితకొండమాంబయం। దరుణికిబుత్రుడైనతన దాసుని వెంకటకృష్ణునేలున। తత్పరుణుడు రామమూర్తి మన కాంక్షలొసంగువిచారమేటికిం॥౧౮౫॥

ఈమెడకృష్ణదాసునకు నెల్లయుదానుగదో చిరామరా। మాయనిజింహ్వానాడుచు సమస్తమతంబొనరించుకర్మముల్। త్రోయము లందుతోయజము తోబలెన్వాత్మమునర్పుసత్కృపా। తోయధిరామమూర్తి మన తోడుగలండువిచారమేటికిం॥౧౮౬॥

అనిశము కృష్ణదాసుకలు షావలినెల్లనడంచినెమ్మనం। బున గలకోర్కెలిచ్చునిక పుట్టుటచచ్చుటలేకశాశ్వతం। బనదగునైజలోనిలయంబు జయంబొనగూర్చునద్దయా। వననిధిరామమూర్తి మన వాంఛలొసంగువిచారమేటికిం॥౧౮౭॥

పఠనాదివిశేషము.

ఇదిపఠియించుమహాత్ముల కీకృతికల్పితునట్లబోలెనా। వదలునా
రింపసేయుచుసుభంబులొసంగిసిరంతరంబున। స్మదమునబ్రోచియంత్య
మునమోక్షసుఖంబొనగూర్చుసద్దయా। స్పదుడగురాముమురారిమన
పాలగలండువిచారమేటికిన్॥౧౧౦॥

శ్రీరామకథా ప్రతిపాదక ధైర్యశతకము

సంపూర్ణము.

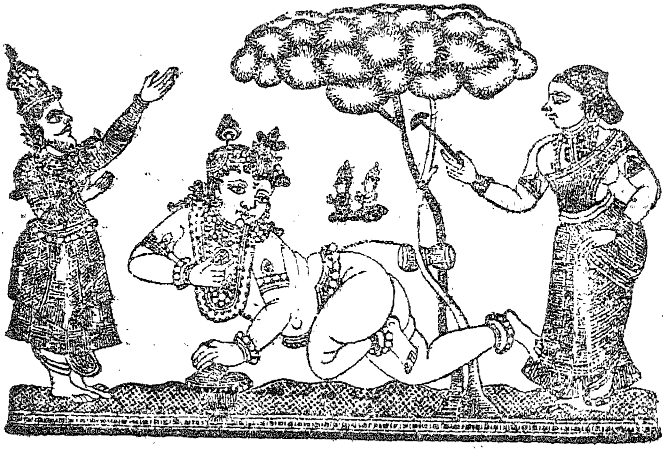

శ్రీ

ప్రకటనం

కుడిగువన వ్రాయబడిన శతకములు కేవలభక్తిరసముగా బహుమంచిగానున్నవి. ఎడమవైపు వ్రాయబడిన గ్రంథములు ప్రస్తుతం రచియింపబడినవి యిందులో స్వారస్యం చిత్తగించగా విశదంకాగలదు చదువనిచ్ఛయించెడు నాముఖ్యసఖులు మొదలైయినవారికి తగుమాత్రం స్వల్పప్రతులు నావలన అచ్చుకూర్పింపబడినవి అచ్చుకు పూర్వమే వీటియొక్కయు యింతకు పూర్వం నాచేరచియింపంబడి సర్వధారినామ సంవత్సరములో అచ్చుకూర్పింపబడి కావలయువారికి వెలలేకుండా పంపగలనని ఆయా పుస్తకములయందునే ప్రకటన వ్రాయబడి ఆప్రకారం వ్యయం కాబడిన శతకములు అనగా యీదిగువవ కుడివైపు అగుపర్చిన వాటియొక్కయు భక్తిరసము స్వారస్యమును చూచి సార్వకాలమున్ను అచ్చుకూర్పించుక విక్రయపరుస్తు లాభమును సంపాదించుకునే కొరకు కొందరువర్తకులు మొదలయినవారు సర్కారువారి ఆక్టు ప్రకారం తమపేరట రిజిష్టర్ చేసి యివ్వవలెనని బహుగాకోరియుందురుకాని ఆక్టు కారం ఒకరియందే స్వాతంత్ర్యం పెట్టడంలో ఇతరులకు అధికారంలేనందున కొంత కాలం పిమ్మట గ్రంథములకు నష్టంసంభవించునవనే సందేహంవలన ఎవరికిన్ని రిజిస్టర్ చేయబడియుండదు. ఈగ్రంథములనుంచి ద్రవ్యలాభాభిలాషులైన వర్తకులేకాని ముద్రాక్షరశాలాధికారులేకాని కీర్తివిశేషమున కిచ్ఛయించెడు భగవద్భక్తులు మొదలయినవారలేకాని ఈ యావత్తుగ్రంథములున్ను తమతమ ఇష్టానుసారం వలయునప్పుడెల్లా అచ్చుకూర్పించుకొనుటకు నిండా స్వాతంత్ర్యం వుండగలదు నావలన ఆటంకం యెంతమాత్రంలేదు యేవిధంవలనేగాని గ్రంథప్రచురమునకు సహాయములైన సత్పురుషులనుగురించి నిండా ప్రార్థించుచున్నాడను.

౧ శ్రీరంగశతకం సీసపద్యములు అంత్యనేమములు అచ్చటచ్చట శ్లేంభశబ్దములు కూడా కూర్చబడినది.

౧ శ్రీరామకథాప్రతి పాదకధైర్యశతకం ఉత్పల మాలలు చంపకమాలలు రామాయణకథానుసారముగా ప్రతికాలములో పఠనకు తగినదిగానున్నది.

౧ శ్రీకృష్ణకథా ప్రతిపాదక ధైర్యశతకం ఉత్పల మాలలు చంపకమాలలు భాగవతదశమస్కంధకథానుసారముగా పఠనకు తగినదిగా నున్నది. పూర్వంలో స్వల్ప ప్రతులు అచ్చువేయింపంబడి వ్యయం అయినందున యిప్పుడు పునహా అచ్చువేయింపబడినది.

౧ విశ్వేశ్వరశతకం శార్దూల మత్తేభవృత్తములు ఈశ్వర పరం.

౧ సర్వసంబోధన కృష్ణశతకం కందపద్యములు.

౧ శ్రీహరిశతకం ఉత్పలమాలలు చంపకములు,

౧ హనుమంతశతకం కందపద్యములు రకారప్రాస.

౧ జీడికంటిరామశతకం కందపద్యములు రకారప్రాస.

౧ లక్ష్మీశతకం కందపద్యములు.

౧ శ్రీకృష్ణనామాంకిత స్త్రీవిరహ సీసశతకం.

గ్రంథకర్త.

అన్నగారి వెంకటకిషన్ రావు,
హాలుమొకాం, బాగు
అంబరుపేట, హాయిదరాబాద
దక్కన్.

తప్పొప్పులు.

పుటసంఖ్య	పద్యసంఖ్య	పంక్తిసంఖ్య	తప్పు	ఒప్పు
౧	౩	౯	దినీశ	దినేశ
౧	౪	౧౨	పురుషత్వముదగు	పురుషత్వముగాదగు
౧	౫	౧౬	దబున	దంబున
౨	౧౦	౧౬	నల్లు	నట్లు
౩	౧౭	౧౬	సంతసించినరామమూర్తి	సంతసించినఘనరామమూర్తి
౫	౩౪	౨౪	సమ్మదపడు	సన్మదపడు
౬	౩౬	౩	అమకు	అమ్మకు
౬	౩౭	౯	పుతిని	పుత్రిని
౬	౪౦	౧౮	నేగడు	నేగుడు
౬	౪౦	౧౯	కింకను	కింకనను
౬	౪౨	౨౬	డవుట	డాట
౬	౪౨	౨౬	జాం	జాల
౭	౪౪	౫	శబరి	శబర
౭	౪౪	౫	దామొనర్ప	దాటూనర్ప.
౭	౪౬	౧౪	చిత్రకూటముక్ గ్గైకొనియచ్చటక్ నిలువగాదగునంచు	చిత్రకూటమందాకరమంచునిల్వదగునంచు
౭	౪౭	౧౬	వేయబో	వేయగా
౮	౫౪	౧౫	మానిచే	మానిచే
౮	౫౪	౧౭	జంట	దంట
౯	౫౭	౨	కార్య	కామ్య
౯	౬౦	౧౦	బకదిన	ఒకదిన
౧౦	౬౫	౩	విధించు	వధించు
౧౧	౮౦	౨	ఇనతనయు	తనయుం
౧౨	౮౧	౬	కేసరి	కేసరీ

పుటసంఖ్య	పద్యసంఖ్య	పంక్తిసంఖ్య	తప్పు.	ఒప్పు.
౧౨	౮౧	౮	పభో	ప్రభో
౧౨	౮౨	౯	తుల్య	తుల్య
౧౨	౮౩	౧౩	యాంజాతను	భూంజాతను
౧౨	౮౫	౨౦	ఆసితిచేతిముద్రిక	ఆసతియాంనవాలును
౧౨	౮౫	౨౧	దేర్చి	జేర్చి
౧౩	౮౭	౩	దన్నులబడి	దెప్పలబడి
౧౩	౮౭	౩	ననుᳵదయసేయు	ప్రభోదయశేయు
౧౩	౮౯	౧౪	లక్ష్యమటంచుధీమంతుడు	లక్ష్యమటంచునెంచుధీమంతు
౧౩	౯౧	౧౭	శయ్యామిక	కయ్యామిక
౧౪	౯౫	౬	ముల్బరవ	ముᳵబరవ
౧౫	౧౦౬	౧౯	వాలిసురాది	వాలిసుతాది
౧౫	౧౦౭	౨౨	సభావలంబుౖడై	సఖావలంబుౖడై
౧౬	౧౧౨	౧౨	అన్ని	అగ్ని
౧౬	౧౧౩	౧౮	నానినముఖంబున	వాని
౧౬	౧౧౪	౨౨	గుడిపించు	నిగుడించు
౧౬	౧౧౫	౨౫	విదలించు	విదళించు
౧౬	౧౧౫	౨౫	నేర్పరితుడగు	నేర్పరియగు
౧౭	౧౧౬	౨	విభీమ	విభీష
౧౭	౧౧౮	౮	ౖబయాంగనల్	ౖబియాంగనల్
౧౭	౧౧౯	౧౨	వులెల్ల	వులెల్ల
౧౮	౧౨౫	౭	నమానినుౖలై	సమానినుౖలై
౧౮	౧౨౭	౧౬	జాలయోచన	యోచన
౧౯	౧౩౩	౯	ధరణీ	ఞాధరణీ
౧౯	౧౩౬	౨౨	సద్గుణో	సద్గుణో
౨౦	౧౪౮	౧౩	ఈమెడ	ఏమెడ